MINISTERSTVO
ZAHRANIČNÝCH VECÍ
A EURÓPSKYCH ZÁLEŽITOSTÍ
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

EKONOMICKÁ INFORMÁCIA O TERITÓRIU

Čínska republika (Taiwan)

Všeobecné informácie o krajine

Slovenský ekonomický a kultúrny úrad v Taipei: www.mzv.sk/taipei, seco.taipei@mzv.sk

I. ZÁKLADNÉ EKONOMICKÉ INFORMÁCIE

a) Základná charakteristika hospodárstva

Taiwan je demokratickou krajinou s fungujúcim právnym systémom a vysokou mierou povedomia o všeobecných ľudských právach, s ktorou však nemá väčšina štátov sveta vrátane SR nadviazané diplomatické styky. Napriek tomu medzinárodnú subjektivitu Taiwanu najmenej od roku 1971 dosiaľ uznáva 14 krajín. Taiwan patrí k najvýznamnejším ekonomikám sveta, pričom sa orientuje na progresívne a moderné oblasti hospodárstva – hi-tech produkty, optoelektroniku, informačný a telekomunikačný priemysel, biotechnológie, zelenú energetiku. Je zároveň jedným z najvýznamnejších producentov výpočtovej techniky na svete. Podľa HDP v parite kúpnej sily aj podľa nominálnej hodnoty HDP (rok 2022, odhad MMF) je Taiwan 21. ekonomikou sveta (Slovensko 60).

Taiwan zvládol do februára 2022 ako jedna z mála krajín sveta čeliť pandemickým vlnám kombináciou veľmi striktnej politiky protipandemických opatrení spolu s vhodnými vonkajšími prvkami (ostrovná poloha, možnosť kontroly všetkých vstupných bodov a pod.).

Na Taiwane sa v dôsledku pandemickej situácie **nepotvrdili negatívne dopady na taiwanskú ekonomiku, ako v prípade iných vyspelých ekonomík**, a to napriek tomu, že Taiwan je exportne orientovanou, otvorenou ekonomikou. Továrne, služby, úrady boli aj počas krízy otvorené. Taiwanská vláda taktiež masívne podporila malé a stredné podniky finančnými, i nefinančnými stimulmi. Všetko naznačuje tomu, že ekonomika bude pravdepodobne aj tento rok pokračovať v dobrých výsledkoch vďaka pulzujúcemu odvetviu polovodičov.

Ekonomický rast Taiwanu v roku 2021 dosiahol 6,28 percenta, a to hlavne kvôli závislosti na vývoze, ktorý je ovplyvnený obchodným sporom medzi USA a Čínou. Medzi riziká spomalenia ekonomického rastu patrí predovšetkým dopady COVID-19, zvýšená migrácia vysokokvalifikovaných pracovníkov a zahraničnopolitické napätie s Čínou, na ktorej je Taiwan stále ekonomicky závislý.

Taiwanská ekonomika v 4. štvrťroku 2021 zaznamenala rast 4,88 percenta v porovnaní s predpokladom rastu 3,8 percenta. Išlo o najsilnejšie tempo rastu od začiatku roka, keď sa ekonomika Taiwanu ďalej zotavovala z otrasov COVID-19. Tento trend bol zapríčinený hlavne rastom vládnych výdavkov a rýchlejšiemu rastu vývozu pri silnom zahraničnom dopyte po častiach elektronických, informačných, komunikačných a audio-video výrobkov.

Taiwanská vláda v roku 2022 predpokladá rast ekonomiky o 3,96 percenta, čo je o trochu viac ako predošlá prognóza (3,67%) a to hlavne v dôsledku domáceho dopytu a pre silné oživenie vývozu.[1]

Podľa aktuálneho rebríčku konkurencieschopnosti „Global Competitiveness Ranking 2021" sa Taiwan umiestnil na 8. mieste spomedzi 64 ekonomík sveta, polepšil si tak o tri priečky oproti minulému roku. V rámci Ázie sa umiestnil na 3. mieste za Singapurom (5. miesto), Hong Kong (7. miesto).

Svetového ekonomického fóra, ktorý vo svojej každoročnej správe konkurencieschopnosti „Global Competetiveness Report 2020" informovalo, že Taiwan sa mohol pri zvládni pandémie COVID-19 spoľahnúť na svoje skúsenosti s predchádzajúcimi vírusovými epidémiami, zdravým finančným systémom a kvalitnou zdravotníckou starostlivosťou. Na rozdiel od predchádzajúcich vydaní nová správa nezoradila krajiny podľa ich výkonnosti, ale diskutovala

[1] https://focustaiwan.tw/business/202204200014

o ich schopnosti zotaviť sa z pandémie COVID-19 a transformácií prostredníctvom „produktivity", „ľudí" a „planéty".

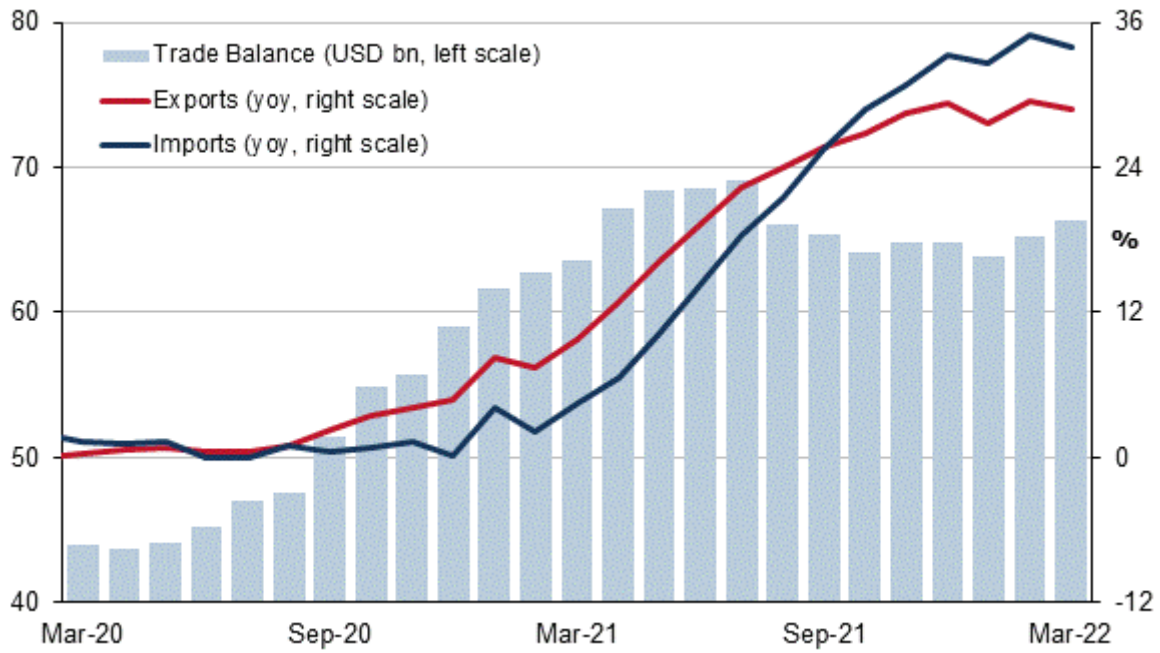
Priemyselná výroba tvorí hlavnú časť príjmu taiwanskej ekonomiky a sústreďuje sa na výrobu produktov s vyššou pridanou hodnotou. Taiwan má komparatívne výhody najmä v makroekonomickom prostredí, v inováciách a efektívnosti trhu. Medzi problematické je politická nestabilita, obmedzujúce pracovné zákony, nedostatočné kapacity pre inovácie, neefektívna vládna byrokracia a dane.

Ekonomika Taiwanu je orientovaná na export. Vývozy predstavujú približne 70% celkového HDP a jeho zloženie sa zmenilo z prevažne poľnohospodárskych komodít na priemyselný tovar (teraz 98%) počas posledných 40 rokov. Hlavnými exportnými položkami sú: elektronika (30,3% z celkového počtu), informačné, komunikačné a audio-video produkty (30,8%), základné kovy (4,7%), plasty a guma (4,1%), stroje (4,0%).

Hlavným vývozným partnerom je región Ázie (73%), USA (14,6%), Európa (8,1%) a Japonsko (6,8%).[2]

Výhľad Taiwanského exportu na rok 2022 by mal zotrvať v stabilných hodnotách, ktorý je naďalej ovplyvnený nedostatkom čipov na svetových trhoch. Avšak vojna na Ukrajine a spomalenie ekonomického rastu v ČĽR predstavujú riziká pre dopyt a dodávateľské reťazce.[3]

Obrázok 1: Graf obchodnej bilancie Taiwanu 2020-2022

Zdroj: https://www.focus-economics.com/countries/taiwan/news/trade-balance/merchandise-exports-increase-at-a-more-moderate-rate-in-march

Taiwan má **fungujúci právny systém** vrátane patentov a práv duševného vlastníctva. Firmy môžu tiež nepriamo profitovať z politickej a ekonomickej stability**.** V niektorých vedecko-priemyselných parkoch je možnosť daňového odpočtu výdavkov na vedu a výskum (R&D) do určitého percenta. Tri **vedecko-priemyselné parky** (science parks) sa nachádzajú v severnej, strednej a južnej časti ostrova, ponúkajú rôzne stimuly pre miestne i zahraničné spoločnosti a

[2] https://www.mof.gov.tw/Eng
[3] https://www.focus-economics.com/countries/taiwan/news/trade-balance/merchandise-exports-accelerate-in-march

poskytujú vynikajúce prostredie pre výskum a vývoj. Taiwanské celkové zahraničné investície v roku 2021 dosiahli 7,48 miliárd USD, čo je o 18,24% menej ako v roku 2020. Cieľom „Southbound Policy" je posilniť hospodárske vzťahy s členskými štátmi Asociácie národov juhovýchodnej Ázie (ASEAN), Indiou, Austráliou a Novým Zélandom v snahe znížiť závislosť od Číny. Priame investície Z krajín uvedených v „Southbound Policy" vzrástli oproti predchádzajúcemu obdobiu o 162% na 1,06 miliardy USD, (Singapur, Thajsko, Austrália). [4]

PZI taiwanských spoločností v iných krajinách vzrástli v roku 2021 o 6,73 percenta na 12,6 miliárd USD. SR oficiálne Čínsku republiku (Taiwan) neuznáva a nemá s ňou nadviazané diplomatické styky. Taiwan je plnohodnotným členom WTO, APEC. EÚ, ako aj jednotlivé ČK EÚ uznávajú Taiwan ako ekonomickú entitu. Mnohé krajiny (vrátane EÚ) podporujú zmysluplnú účasť Taiwanu v niektorých medzinárodných organizáciách ako pozorovateľa (WHO, Interpol, ICAO).

Taiwan je do značnej miery závislý na vývoze, a aj preto mala naň globálna ekonomická kríza v rokoch 2008/2009 silný vplyv. V roku 2019 rástla taiwanská ekonomika tempom 2,96% a 2020 3,11% HDP vďaka zahraničným dopytom, stabilným cenám komodít a ropy a priaznivému kurzu taiwanského dolára. MMF zvýšil svoje prognózy pre rast HDP na Taiwane pre rok 2022.

Tabuľka 1:Vybrané makroekonomické ukazovatele

Základné indikátory	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022 prognóza
Rast HDP (%)	2,17	3,31	2,79	2,96	3,11	6,28	4,42
HDP per capita ($US)	23 091	25 080	25 838	25 941	28 383	33 004	35 759
Miera inflácie %	1,39	0,62	1,35	0,56	-0,23	1,6	2,4
Miera nezamestnanosti	3,9	3,8	3,71	3,73	3,85	3,95	4,2
Rozpočtový deficit (% HDP)	-0,3	-0,1	+0,1	-1,3	-4,5	-2,1	-1,5
Verejný dlh (% HDP)	30,4	29,7	29,2	28,1	28	26,3	27,9
Miera populácie (v tis.)	23 516	23 556	23 580	23 596	23 606	23 471	23 350
Zahraničné rezervy (US$ mld.)	434,2	451,5	461,8	478,1	490	547	549

Zdroj: National Statistics Rep. of China (Taiwan), National Treasury Administration, MoF

[4] https://focustaiwan.tw/business/202201200011

Taiwanská ekonomika v prvej polovici roka 2021 dosahovala skoro dvojciferný ekonomický rast, to bolo zapríčinené rastom vládnych výdavkov a zvyšujúcim sa zahraničným dopytom po elektronických, informačných, komunikačných a audio-video výrobkov.

Taiwanská ekonomika si ako jedna mála udržala rastúci trend (6,28%) aj v roku 2021. Podľa aktualizovaných predpovedí MMF z apríla 2021 sa v dôsledku obnovovania svetovej ekonomiky očakáva, že rast HDP na Taiwane za zvýši v roku 2022 na 4,42%.

Obrázok 1: Rast HDP na Taiwane v roku 2021

Zdroj: https://tradingeconomics.com/taiwan/gdp-growth-annual

Podľa odhadov Taiwanského ministerstva financií sa verejný dlh v roku 2021 uzavrel na 29,4% HDP a očakáva sa, že v roku 2022 sa mierne zvýši na 29,5% HDP. Rozpočet bol v roku 2021 deficitný na úrovni -2,1% spôsobený hlavne pandémiou COVID-19 a očakáva sa, že v nasledujúcich rokoch sa bude znižovať. Inflácia v 2021 bola na úrovni 1,6%. Predpokladá sa zvýšenie v roku 2022 na úroveň okolo 2-4%.

Taiwanské priemyselné odvetvia sú ovplyvnené napätím v medzinárodnom obchode, medzi ktoré patrí elektronika (40% taiwanského vývozu), stroje a chemikálie. Tento sektor ovplyvnila samozrejme pandémia COVID-19 a aj obmedzenia Číny týkajúce sa cestovania z pevninskej Číny na Taiwan. Medzi ďalšie hospodárske výzvy patria masívne presídľovania, ktoré oslabujú zamestnanosť v priemysle, nekonkurenčné odvetvie služieb, nedostatočná infraštruktúra a medzinárodná izolácia. K rastu však napriek tomu prispejú výdavky na infraštruktúru v zdravotníctve a energetike. Plán rozvoja infraštruktúry zmodernizuje aj železničnú sieť a rozvod vody. Aj keď sa očakávajú rozpočtové deficity, dane z príjmov a finančné transakcie sa zvýšili.

Miera nezamestnanosti zostala v roku 2021 stabilná aj napriek pandémií COVID-19 na úrovni 3,95%, ale očakáva sa, že sa v roku 2022 mierne zvýši na 4,2%. Podľa národných štatistík miera nezamestnanosti dosiahla v prvom kvartáli 2022 3,7%. Sociálne výzvy zahŕňajú starnúce obyvateľstvo, nízku pôrodnosť.

Odvetvie poľnohospodárstva, rybárstva prispieva na HDP iba veľmi skromne (1,7% v roku 2021) a zamestnáva približne 5% pracovnej sily na Taiwane. Taiwanské hlavné plodiny sú ryža, cukrová trstina, ovocie a zelenina. Ministerstvo práce teraz umožňuje mliekarenským farmám najímať migrujúcich pracovníkov, aby kompenzovali nedostatok pracovných síl (Focus Taiwan). Prírodné zdroje Taiwanu sú obmedzené.

Sekundárny sektor predstavuje 36,8% HDP a zamestnáva približne 36% pracovnej sily. Hoci tradičné priemyselné odvetvia ako železo a oceľ, chemikálie a strojné zariadenia tvoria takmer polovicu priemyselnej výroby, nové odvetvia sú dynamickejšie. Taiwan je jedným z najväčších svetových dodávateľov polovodičov, počítačov a mobilných telefónov. Je tiež najväčším dodávateľom počítačových obrazoviek. Google plánuje rozvíjať plávajúci trh so solárnymi panelmi na Taiwane (CNBC).

Služby tvoria 61,5% HDP a zamestnávajú necelých 60% pracovnej sily. Taiwan, ktorý čelí pokračujúcemu premiestňovaniu veľkých odvetví náročných na pracovnú silu do krajín, kde je to menej nákladné, bude potrebovať inovatívne zmeny, aby sa presťahoval do ekonomiky založenej na vyspelejších technológiách a službách, aby ich podporil. Cestovný ruch prilákal v roku 2019 skoro 12 miliónov návštevníkov. Pandémia COVID-19 spôsobila obrovský útlm v počte zahraničných návštev na Taiwane. Celkový počet návštevníkov v roku 2021 na Taiwane predstavoval len 140 479 osôb.

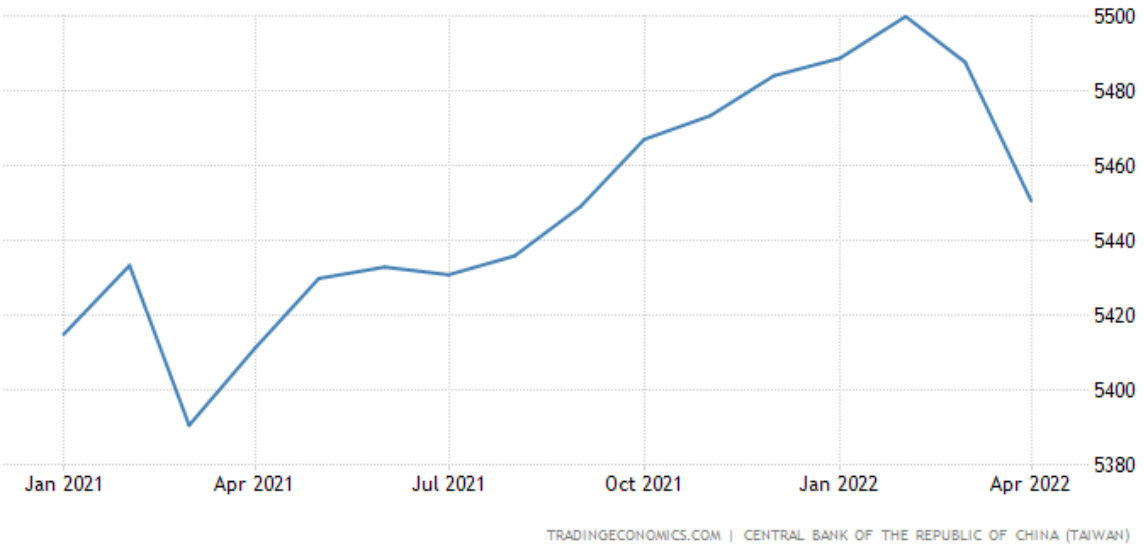
Od nástupu novej vlády v máji 2016, taiwanská vláda začala uskutočňovať reštrukturalizáciu ekonomiky. Vláda zadefinovala **„5 nedostatkov" - voda, elektrika, pozemky, práca a talenty.** Taiwan pokračuje v budovaní zdrojov čistej energie (obnoviteľné zdroje a zemný plyn), hľadá nové zdroje vody a zamedzenie jej plytvania, zavedie pokút za nevyužívanie pozemkov v oblastiach priemyselných parkov a pri hľadaní talentov sa zaviedol nový zákon pre zamestnávanie cudzincov. Naďalej prioritnými oblasťami sú informačné a komunikačné technológie, internet vecí (Internet of Things), výroba lodí, obranný priemysel, infraštruktúra a veterné elektrárne.

Vďaka svojej polohe v centre ázijsko-tichomorského regiónu je Taiwan **ideálne geografické centrum pre celosvetovú dopravu a logistiku**. Na západe sa nachádza druhá najväčšia ekonomika na svete Čína, s ktorou má Taiwan podpísanú rámcovú dohodu o hospodárskej spolupráci ECFA a na severe tretia Japonsko. Najväčšiu ekonomiku sveta USA delí od Taiwanu Tichý oceán. Na juh od Taiwanu sa nachádzajú členské štáty zmluvy ASEAN a India.

Devízové rezervy Taiwanu dosiahli ku koncu roka 2021 výšku 547 mld. USD. Taiwan v porovnaní s rokom 2019 zvýšil svoje devízové rezervy o 57 mld. USD. Taiwanský dolár je na viac ako 23-ročnom maxime voči americkému doláru, čo znepokojuje Taiwanskú vládu. V decembri 2020 americké ministerstvo financií pridalo Taiwan na takzvaný „monitorovací zoznam", kde sa podrobnejšie sledujú menové praktiky vzbudzujúce obavy. Silnejúca mena je tiež čiastočne spôsobená silným vývozom technologických produktov, ktoré podporujú prácu a štúdium z domu na celom svete.

Trhová hodnota investícií do cenných papierov a vkladov TWD v držbe zahraničných investorov na konci roka 2021 dosiahla 546,5 mld. USD, čo zodpovedá 99% devízových rezerv. Podľa centrálnej banky si Taiwan udržal piate najväčšie devízové rezervy na svete za Čínou, Japonskom, Švajčiarsku a Indiou (01/2022).

Obrázok 2: Devízové rezervy Taiwanu v roku 2021 (mld. USD)

Zdroj: Central Bank of Taiwan

b) Hlavné odvetvia hospodárstva

Priemyselná výroba tvorí hlavnú časť príjmu taiwanskej ekonomiky a sústreďuje sa na výrobu produktov s vyššou pridanou hodnotou. Taiwan má komparatívne výhody najmä v makroekonomickom prostredí, v inováciách a efektívnosti trhu. Medzi problematické je politická nestabilita, obmedzujúce pracovné zákony, nedostatočné kapacity pre inovácie, neefektívna vládna byrokracia a dane.

Informačný a telekomunikačný priemysel (ICT)

Taiwan je dobre známy výrobou PC a matičných dosiek. Patrí tiež medzi popredných výrobcov čipov (integrated circuit industry - IC). Od roku 2008 pokrýval 67% podiel na globálnom trhu IC a do dnešného dňa pokrýva väčšiu polovicu trhu. Taktiež patrí medzi popredných výrobcov LCD displejov, optických diskov, operačných pamätí. Taiwanské spoločnosti väčšinou pracujú ako Original Design Manufacturing (ODM) alebo Original Equipment Manufacturing (OEM). Sú dobre známe pre ich rýchlu reakciu na meniace sa požiadavky trhu, ako aj neustálu optimalizáciu výrobných procesov.

Optoelektronika

Päť najväčších svetových výrobcov TFT-plochých obrazoviek je z Taiwanu. Displeje, LED diódy, spojovacie zariadenia, laserové a infračervené zariadenia, obrazové senzory, fotosenzory to všetko je nevyhnutné pre uspokojenie dopytu po mobilných telefónov, reklamných billboardov, automobilov, zdravotníckych zariadení a televíznych prijímačov. Ministerstvo hospodárstva (MOE) silne podporuje tento segment priemyslu najmä opatreniami na vývoj nových materiálov. MOE realizovalo trojročný plán 2007 – 2009 zameraný na "Zvýšenie umiestnenia plochých obrazoviek", čo pomohlo zúčastneným výrobcom zaviesť pilotné výrobné linky pre rôzne produkty. V roku 2009 bol zavedený štvorročný plán "Kompatibilita fotoelektrického materiálu na životné prostredie“ zameraný na podporu energeticky úsporných zariadení s nízkou úrovňou toxických látok a s regeneračnými vlastnosťami optoelektronických materiálov a ich celkový dopad na životné prostredie. V roku 2010 vláda pokračovala v podpore a rozvoji nových optoelektronických materiálov, vrátane optických ochranných fólií, zadných krytov pre solárne batérie a ďalšie.

Strojárstvo a obrábacie stroje

Taiwan patrí medzi svetových top 5 výrobcov obrábacích strojov a strojov na výrobu plastových a gumených produktov. Sú charakterizované vysokou kvalitou a spoľahlivosťou s komplexnými dodávateľskými službami. Podľa Združenia taiwanského strojárstva (Taiwan Association of Machinery Industry - TAMI) bola v období 2021 hodnota exportu strojárenských zariadení a strojov vo výške 33,1 mld. USD, čo je nárast o 30% oproti predchádzajúcemu roku v rovnakom sledovanom období. Najväčší odberatelia pochádzali z Japonska a USA. [5]

Biotechnológie

Taiwanská vláda vytvorila plán s cieľom rozvoja biotechnologického priemyslu. Od roku 2008 rastie export a import v tomto priemysle. Taiwan sa zameriava na biotechnológie ako na ďalší významný priemyselný sektor. Podľa vládnych údajov dosiahla produkcia taiwanského biotechnologického sektora hodnotu TWD 601 miliárd dolárov (20,48 miliárd USD) v roku 2020 a rast viac ako 7,4%. Taiwanské firmy sa podieľajú na výrobe konvenčných liekov, ako aj na vývoji špičkových biologických liekov. Vďaka podpore vládnej politiky a regulácie bolo uvedených 124 biotechnologických podnikov v celkovej trhovej hodnote približne 271 miliárd taiwanských dolárov, medzi taiwanské biotechnologické firmy patria Taimed, Medigen, TaiGen, TopoGenomics, TTY Biopharma a mnoho ďalších. [6] Vláda podporuje sektor z Fondu národného rozvoja pre biotechnologický sektor.

Taiwan má niekoľko komparatívnych výhod, ktoré mu pomáhajú pri rozvoji biotechnológií a farmaceutického priemyslu, vrátane ľudských zdrojov, výskumného a vývojového potenciálu, dostatok finančných zdrojov a flexibilné zavádzanie noviniek do výroby. Rozsiahle výskumné skúsenosti v uvedených oboroch získal Taiwan vďaka svojmu úsiliu o zlepšenie poľnohospodárskej výroby a štúdiu liečiv čínskej tradičnej medicíny. Na Taiwane pôsobí 414 farmaceutických firiem, 480 výrobcov lekárskych zariadení a 240 biotechnologických firiem. Posledné menované firmy sa zaoberajú prevažne génovým inžinierstvom, liekmi, diagnostikou, poľnohospodárskymi a environmentálnymi technológiami, biočipmi a bioinformatikou. Taiwan má tiež svetové prvenstvo v produkcii riasy chlorella.

Zelená energetika

Hoci Taiwan zaostáva pri vytváraní trhu so zelenou energiou, v posledných rokoch došlo k zlepšeniu pri tvorbe politík. Napriek tomu je Taiwan štvrtým najväčším vývozcom fotovoltanických modulov na svete. Implementácia Renewable Energy Act z roku 2009, ktorým sa vláda zaviazala podporiť alternatívne zdroje ako sú vodná, veterná, geotermálna a solárna energia pokračuje pomalým tempom. Podporiť tento krok sa na Taiwane rozhodlo aj viacero medzinárodne uznávaných spoločností, ktoré prijali zelenú politiku ako svoju víziu udržateľnosti pri výstavbe nových budov v súlade s americkým štandardom LEED. Okrem výstavby sa chcú zamerať na obnoviteľné zdroje energie, vodné a odpadové hospodárstva, ktoré im zároveň poskytnú ďalšie obchodné príležitosti.

Vláda Taiwanu si predsavzala uskutočniť energetickú reformu, ktorá bude mať dve fázy a to: a) liberalizácia trhu s elektrickou energiou; b) zabezpečenie dostatočných dodávok zelenej energie. Liberalizácia trhu sa týka aj monopolného postavenia spoločnosti Taipower. Existujú obavy, že z dôvodu postupného uzatvárania jadrových elektrárni od roku 2018 do 2025 bude nedostatok elektrickej energie a projekty zelenej energie nebudú stačiť.

Petrochemický priemysel

Taiwanský petrochemický priemysel sa skladá z päťdesiatich spracovateľov ropy a producentov petrochemických výrobkov. Petrochemický priemysel sa podieľa na taiwanskom spracovateľskom priemysle približne 1/3. Zisky z petrochemickej výroby sa ročne pohybujú okolo 35 mld. USD (bez textilného priemyslu a výroby plastických hmôt), z čoho je okolo 60% určených pre domácu spotrebu. Najväčším konglomerátom v sektore výroby plastových

[5]https://www.moea.gov.tw/MNS/english/news/News.aspx?kind=6&menu_id=176&news_id=98752
[6]Zdroj: https://www.digitimes.com/news/a20200106PD211.html

výrobkov na Taiwane je The Formosa Plastics Group (FPG) – dosahuje ročnú spracovateľskú kapacitu 21 mil. ton ropy a 1,7 mil. ton etylénu. FPG sa radí medzi prvú desiatku výrobcov etylénu na svete. Druhým najväčším petrochemickým konglomerátom je štátna Chinese Petroleum Corporation (CPC). Ako najväčší domáci dodávateľ benzínu a motorovej nafty má asi 70% podiel na trhu.

Automobilový priemysel

Taiwanský automobilový priemysel je prevažne orientovaný na domáci trh nie na export. Ročne sa predá na Taiwane okolo 457 tis. (2020) vozidiel, prevažne japonských značiek. Veľmi rozšírené sú malé motocykle, ktorých predaj dosahuje ročne 700 tisíc kusov. Taiwan taktiež produkuje a exportuje automobilové a motocyklové diely, ktorých hlavným odbytiskom sú USA, Čína a Japonsko.

Napriek tomu, že automobilový priemysel je malý (v porovnaní s inými ázijskými krajinami), je však intenzívne rastúci a využíva rôzne nové technológie. Na Taiwane je registrovaných 22 mil. vozidiel (8,1 mil. áut a 13,8 mil. motocyklov) čo znamená, že takmer každý dospelý obyvateľ Taiwanu vlastní jedno vozidlo (počet obyvateľov je cca. 23,6 mil.). Vládne dotácie na podporu výmeny starých automobilov a motocyklov na podporu čistejšieho ovzdušia sa skočilo začiatkom roka 2021, čo podľa dodávateľov viedlo spotrebiteľov ku kúpe nového vozidla či motocykla.

V roku 2020 bol podiel importovaných vozidiel na trhu 47,2%. Lídrom medzi značkami je japonská spoločnosť Toyota Motor Corp s 27% podielom na trhu. Nasledovaná značkou Nissan s 7,7% podielom, Honda s 6,7% podielom, Mercedenz Benz 6,5% podielom, Ford s 6,3% podielom na trhu. Medzi najpredávanejšími luxusnými autami na Taiwane boli Mercedenz Benz, lexus, BMW a na 4. mieste umiestnilo Porsche, ktoré sa vyrába v Bratislavskom závode Volkswagen. Predaj značky Tesla sa celkovo dostal až na piate miesto.

Jedným z trendov, ktorými sa taiwanský automobilový priemysel zaoberá, a do ktorého sú úzko zapojené spoločnosti z elektrotechnického priemyslu, hlavne ich výskumné a vývojárske centrá sú elektrické vozidlá (motocykle, autá, autobusy a pracovné vozidlá). Stále častejšie vznikajú rôzne joint-venture podniky medzi automobilovými a ITC výrobcami na Taiwane. Rovnako sa oba segmenty podieľajú na tvorbe politiky v oblasti elektrických vozidiel.

Vláda sa v súčasnosti pripravuje na masívne zavádzanie elektrických autobusov (e-bus) a elektrických motocyklov (e-scooter). Taiwanská značka elektro-skútrov GOGORO ma celkom dobre vybudovaný systém nabíjacích staníc na Taiwane (2081 dobíjacích staníc). Problémom ostáva systém nabíjania batérii. Ďalšou naliehavejšou otázkou je, ako udržiavať rozsiahly systém nabíjania na ostrove.

S plánom prezidentskej kancelárie začať uplatňovať prísne emisné normy v roku 2020. Keď sa administratíva krajiny v priebehu niekoľkých nasledujúcich rokov snaží postupne vyraďovať jadrovú energiu a znižovať uhoľnú energiu, pretrvávajú obavy, či bude mať Taiwan primeranú dodávku energie, aby uspokojil súčasný dopyt.

Miestna výroba bicyklov si zachovala konkurenčné stavenie prechodom do segmentu drahších a kvalitnejších modelov. Taiwan je tak najväčším dodávateľom luxusných bicyklov do USA.

Poľnohospodárstvo

Poľnohospodárstvo sa na taiwanskom HDP podieľa iba cca. 1,8% a zamestnáva 5% práceschopného obyvateľstva. K hlavným pestovaným plodinám patrí ryža, cukrová trstina a sladké zemiaky; z ovocia najmä mango, citrusové plody, banány a ananás. Taiwan dováža poľnohospodárske výrobky najmä z USA (v roku 2019 bol dovoz z USA v objeme 3,6 mld. USD), Brazílie, Austrálie, Thajska a N. Zélandu.

Infraštruktúra

V súčasnosti je na Taiwane približne 42 tis. km diaľnic a rýchlostných ciest, ktoré sa delia podľa svojej dôležitosti a kvality na národné, krajské, okresné, miestne a špeciálne. Taiwan má

vybudovanú aj rozsiahlu sieť železníc. Celková dĺžka taiwanských železníc je 2025 km (rok 2015) s 349 železničnými stanicami. Všetky trate sú elektrifikované s výnimkou niektorých úsekov na východnom pobreží.

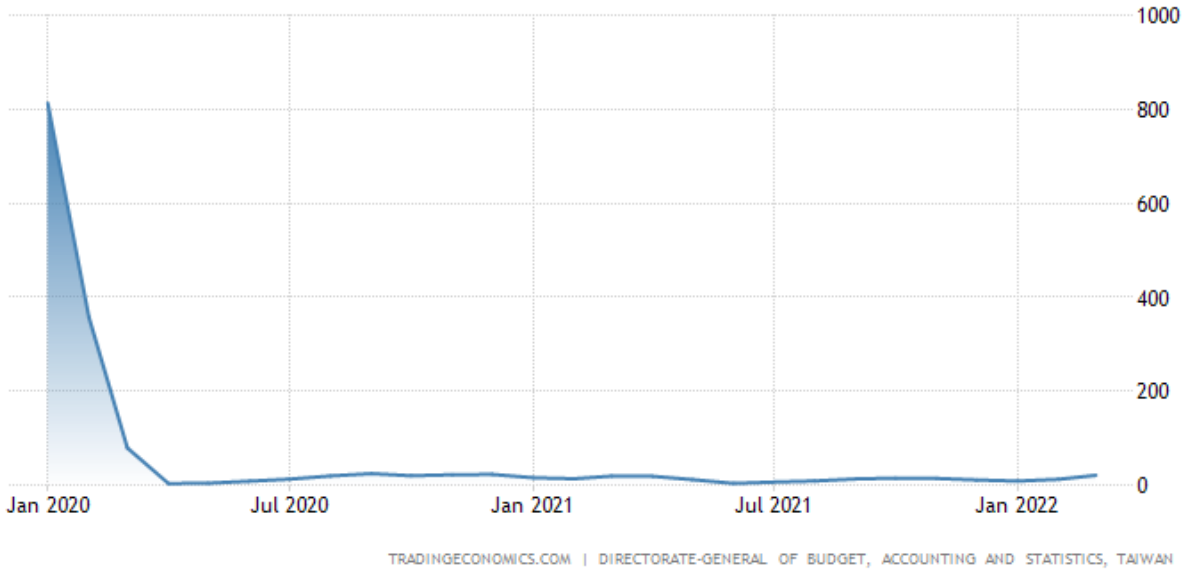
Jednou z priorít vládnej dopravnej politiky je rozvoj systému rýchlych prepravných systémov v urbanizovaných oblastiach. Tento projekt je zameraný na zlepšenie prepravy v mestách a tiež v prímestských častiach, ktorá zrýchli prepravu obyvateľov do miest za prácou. V marci 2017 bola spustená metro linka z Taipei na medzinárodné letisko v meste Taoyuan.

Vysokorýchlostný vlak, tzv. Taiwan High Speed Rail (THSR), ktorý vedie z Taipei na severe do stanice Zuoying v Kaohsiungu na juhu ostrova v dĺžke 345 km bol uvedený do prevádzky 3. marca 2007. Celkom má 10 staníc v mestách Taipei, Taoyuan, Hsinchu, Miaoli, Taichung, Changhua, Yunlin, Chiayi, Tainan a Kaohsiung-Zuoying. Taiwan má sedem medzinárodných obchodných prístavov: Keelung, Kaohsiung, Hualien, Taichung, Suao, Anping a Taipei. Tieto prístavy hrajú kľúčovú úlohu v ekonomike na Taiwane. Prístavy vedia spolu prijať 14,05 milióna TEU ročne, čo predstavuje približne 705,75 milióna ton tovaru. Prístavy v roku 2019 odbavili celkom 671.000 cestujúcich. Taiwan má dve medzinárodné letiská v Taoyuan a Kaohsiung.

Cestovný ruch

Cestovný ruch Taiwanu bol dlhé roky závislý od turistov z pevninskej Číny. ČĽR v roku 2019 zamedzila individuálnemu príchodu čínskych turistov a povolila turistické zájazdy na Taiwan len v sprievode cestovných agentúr. Taiwanská vláda sa pri spomalení rastu čínskych turistov v roku 2019 zamerala na kampane v krajinách južnej a juhovýchodnej Ázie. Taiwan mal svoje zastúpenie v roku 2019 na výstavách cestovného ruchu v Japonsku a v Južnej Kórei, čo napomohlo aj k nárastu turistov z daných krajín.[7] V roku 2019 navštívilo Taiwan rekordne vysoký počet 11,86 milióna osôb. V roku 2021 Taiwanu zaznamenal najnižšiu úroveň zahraničných návštevníkov za posledné štyri desaťročia (140 479 návštevníkov), kvôli pandémii COVID-19.

Obrázok 3: Turizmus na Taiwane v roku 2020-2022 (tisíc návštevníkov)

Zdroj: Central Bank of Taiwan

[7] Zdroj: https://admin.taiwan.net.tw/Handlers/FileHandler.ashx?fid=8397fd9a-6d10-42f9-a741-9817921a95c9&type=4&no=1

c) Členstvo v medzinárodných organizáciách a účasť v integračných procesoch

Taiwan má nadviazané diplomatické vzťahy so 14 štátmi sveta, spomedzi ktorých je jediný európsky (Vatikán), čo zásadným spôsobom sťažuje jeho zapojenie do integračných procesov a medzinárodných organizácií. Taiwan nie je členom OSN, z ktorej bol v roku 1971 vylúčený a nahradený ČĽR. Týmto novým podmienkam musel Taiwan prispôsobiť svoju zahraničnú, a tým aj zahranično-hospodársku politiku.

Od roku 2002 je Taiwan pod názvom „Samostatné colné územie Taiwanu, Penghu, Kinmenu a Matsu" členom Svetovej obchodnej organizácie (WTO) a od roku 2009 aj členom "Government Procurement Agreement (GPA)". Od roku 1981 je členom Medzinárodného olympijského výboru ako Čínsky Taipei. V svetovej zdravotníckej organizácii má štatút pozorovateľa, aj keď na ostatnom zasadnutí WHA (v máji 2017) mu bola na podnet ČĽR odopretá účasť. Taiwan je tiež členom Ázijsko-pacifickej hospodárskej spolupráce (APEC), Ázijskej rozvojovej banky (ADB), Rady pre tichomorskú hospodársku spoluprácu (PECC). O členstvo v iných medzinárodných organizáciách, predovšetkým v rámci systému OSN (ICAO, UNFCCC a pod.), sa Taiwan neustále uchádza.

Taiwan podpísal dohody o voľnom obchode s Novým Zélandom a Singapurom a udržiava voľný obchod s Panamou, Guatemalou, Nikaraguou, Salvadorom a Hondurasom. Taiwan aktívne pracuje na pričlenení k Regional Comprehensive Economic Partnership (RCEP) a má záujem o uzatvorenie investičnej a obchodnej dohody s EÚ (BIA).

Jedným z nástrojov regionálnej integrácie je Rámcová dohoda o ekonomickej spolupráci (ECFA) podpísaná s ČĽR v roku 2010. Ide o tzv. preferenčnú obchodnú dohodu s cieľom znížiť čínsko-taiwanské tarify a investičné prekážky pre viacero sektorov v obchode s tovarom a službami. V r. 2013 Taiwan a ČĽR podpísali ďalšiu dohodu o vzájomnej podpore obchodu v oblasti služieb (Cross-Strait Service Trade Agreement), ktorá zatiaľ nenadobudla platnosť.

Taiwan od septembra 2016 uplatňuje politiku „New Southbound Policy", ktorou chce diverzifikovať svoju obchodnú a politickú závislosť na USA, Japonsku, EÚ a ČĽR. V jej rámci sa dôraznejšie sústrediť na spoluprácu s krajinami ASEAN, juhovýchodnej Ázie, Novým Zélandom a Austráliou.

WTO - GPA

WTO veľmi pozitívne hodnotí proces liberalizácie obchodu a investícií ako i väčšiu integráciu Taiwanu v rámci globálnej ekonomiky. Zverejnilo to vo svojej hodnotiacej správe „*2015 Trade Policy Review of Chinese Taipei*". WTO uvítalo reformy smerujúce k uľahčeniu zahraničného obchodu a colných bariér, zlepšeniu ochrany duševného vlastníctva a autorských práv. Taktiež poznamenalo, že taiwanská ekonomika silne závislá na zahraničnom dopyte s ohľadom na strednodobé riziká premenlivého dopytu sa snaží rozširovať vývozné trhy a uľahčovať prílev zahraničných investícií a prekonávať túto závislosť. Vyzdvihlo tak uvedenie niektorých služieb (najmä v oblasti ICT) ako kľúčové pre rozvoj a diverzifikáciu ekonomiky.

BIA-Bilateral Investment agreement

Dvojstranná investičná dohoda s Taiwanom by išla nad rámec ochrany investícií a prijala by komplexný prístup, pokiaľ ide o prístup na trh, ako aj pravidlá na zlepšenie celkového regulačného rámca. V súčasnosti je v štádiu príprav a rokovaní na oboch stranách, nie je známy dátum jej možného uzatvorenia.

EÚ je pre Taiwan piatym najväčším trhom a obchod medzi EÚ a Taiwanom dosiahol v roku 2021 úroveň 85,8 biliónov USD. EÚ parlament podporuje možné rokovania o dohode o hospodárskej spolupráci medzi EÚ a Taiwanom a nabáda k užšej dvojstrannej spolupráci v oblasti obchodu, výskumu, kultúry, vzdelávania a ochrany životného prostredia.

II. PODPORA OBCHODU A PODNIKANIA

a) Podnikateľská legislatíva

Existuje celá rada inštitúcií a organizácií vo vzťahu k zahraničnému obchodu podieľajúcich sa nielen na vytváraní legislatívy, ale hlavne na výkone a riadení obchodu a podnikania na Taiwane. Medzi najdôležitejšie patria:

Ministry of Economic Affairs – **Ministerstvo hospodárstva** má na starosti formulovanie a vykonávanie hospodárskej politiky. Jeho operačný priestor zahŕňa obchod, rozvoj priemyslu, vodných zdrojov, investícií, energetiky, ťažobného priemyslu, správu podnikov vo vlastníctve štátu, obchodné záležitosti, malé a stredné podniky, otázky ochrany duševného vlastníctva, ako aj normalizáciu a metrológiu. Vo vzťahu k zahraničnému obchodu sú v rámci rezortnej a medzirezortnej pôsobnosti zriadené ďalšie orgány.

Office of Trade Negotiations - **Úrad pre obchodné rokovania** má dvojaké poslanie:
- reprezentovať Taiwan v medzinárodných obchodných rokovaniach,
- koordinovať postup taiwanských orgánov v reakcii na zmeny v prostredí medzinárodného obchodu.

International Trade Commission - **Komisia pre zahraničný obchod** bola zriadená pre otázky súvisiace so zahraničným obchodom ako medzirezortný koordinačný orgán v roku 1994 s cieľom pomáhať domácemu priemyslu v prípade poškodenia národných ekonomických záujmov v dôsledku nárastu dovozu. ITC je zodpovedná za zavedenie ochranných importných opatrení napr. v prípade zistenia dumpingu alebo pri iných dôvodoch nadmerného dovozu poškodzujúceho domáci priemysel. Komisia má pôsobnosť predovšetkým v nasledujúcich prípadoch:
- pri rozhodovaní, či bol domáci priemysel poškodený,
- pri posudzovaní, či majú byť zavedené ochranné opatrenia,
- pri posudzovaní, či ukončiť, upraviť alebo rozšíriť opatrenia obmedzujúce dovoz.

Taiwan External Trade Development Council (TAITRA) - **Rada pre rozvoj zahraničného obchodu** bola založená v roku 1970 na pomoc exportujúcim podnikom a podporu zahraničného obchodu. TAITRA je popredná nezisková organizácia na podporu obchodu na Taiwane, ktorá koordinuje svoju činnosť s ostatnými vládnymi agentúrami, ako aj priemyselnými komorami. Vo svojej činnosti vykonáva TAITRA aktivity v rámci funkčnej podpory exportu, predovšetkým poskytuje informačné, analytické, konzultačné, propagačné a sprostredkovateľské služby domácim podnikom, ako aj zahraničným partnerom. TAITRA je o. i. správcom portálu www.taiwantrade.com.tw , ktorý slúži na vyhľadávanie obchodných partnerov a párovanie dopytov a ponúk.

Bureau of Foreign Trade (BOTF)– **Úrad pre zahraničný obchod** má za úlohu predovšetkým:
- vypracovanie a vykonávanie obchodných politík a právnych predpisov,
- účasť na činnosti medzinárodných obchodných organizácií a posilnenie bilaterálnych obchodných vzťahov,
- vedenie a koordináciu obchodných rokovaní, konzultácií a riešenie sporov,
- vyjednávanie a uzatváranie dohôd o voľnom obchode,
- správa importného a exportného režimu a poskytovanie poradenských služieb podnikom,
- podpora zahraničného obchodu a rozvoj zahraničných trhov,
- vytvorenie prostredia priaznivého pre rozvoj zahraničného obchodu budovaním výstavných priestorov,
- dohľad a koordináciu kancelárií MOEA v zahraničí.

Taiwan Intellectual Property Office - **Úrad priemyselného vlastníctva** je zodpovedný za správu patentov, ochranných známok a autorských práv. Patentový a známkový systém na Taiwane bol revidovaný a je v súlade s medzinárodnými štandardmi.

The Bureau of Standards, Metrology and Inspection - **Úrad pre technickú normalizáciu, metrológiu a inšpekciu** zodpovedný za normalizáciu, metrológiu a inšpekciu v súlade s medzinárodnou praxou.

Financial Supervisory Commission - úrad je zodpovedný za vývoj, dohľad a reguláciu na finančných trhoch a pri finančných službách.

Ďalšie dôležité orgány podieľajúce sa na systéme riadenia zahraničného obchodu sú:

- Ministry of Finance – Ministerstvo financií, okrem iného hlavný legislatívny orgán pre financie, dane a clá
- The Taiwan Customs Administration – colná správa
- Ministry of Economic Affairs - Investment Commission – úlohou komisie je prilákať zahraničné investície
- Fair Trade Commission - ústredný orgán zodpovedný za politiku hospodárskej súťaže na Taiwane
- Ministry of Health and Welfare Ministerstvo zdravotníctva, ktoré okrem iného vydáva licencie a kontroluje potraviny a farmaceutické výrobky
- Environmental Protection Administration - riadi sedem oddelení: komplexné plánovanie, ochrana ovzdušia a hluku, ochrana kvality vody, nakladanie s odpadmi, hygiena životného prostredia a nakladanie s toxickými látkami. Hodnotenie riadenia a riešenie sporov, monitorovanie životného prostredia a správy informácií.
- Ministry of Labor - rozvoj ľudských zdrojov, politika zvyšovania kvality odbornosti zamestnancov a zlepšenie kvality života zamestnancov.

Štandardy a technické normy

Poľnohospodárske, priemyselné a nerastné komodity musia byť v súlade s požiadavkami inšpekcie Úradu pre technickú normalizáciu, metrológiu a inšpekciu (BSMI). Inšpekcia zahŕňa schémy a to:

- Inšpekcia jednotlivých šarží
- registrácia certifikátov výrobkov
- monitorovacia inšpekcia
- vyhlásenie o zhode

BSMI tiež kontroluje dovážané poľnohospodárske, rybárske a potravinárske výrobky. 1853 poľnohospodárskych produktov a produkty rybolovu podliehajú inšpekcii. Inšpekcie sú vykonávané úradom zaoberajúcim sa inšpekciami živočíšnych a rastlinných produktov predtým ako sa dostanú na trh - Bureau of Animal and Plant Health Inspection and Quarantine - BAPHIQ. Rovnako i Ministerstvo zdravotníctva a sociálnej starostlivosti poskytuje podrobnosti o príslušnom nariadení.

Založenie spoločnosti

Na Taiwane je možné založiť firemnú kanceláriu, pobočku, zastúpenie alebo spoločný podnik. Fúzie a akvizície sú tiež možnosťou, ale musia byť obojstranne spravodlivé a spĺňať niekoľko protimonopolných otázok. Zahraniční investori musia najprv získať povolenie od investičnej komisie Ministerstva hospodárstva (Ministry of Economic Affairs - Investment Commission) na založenie spoločnosti na Taiwane. Akonáhle bolo povolenie získané, zahraničný investor si môže s výnimkou určitých priemyselných odvetví založiť:

- obchodnú spoločnosť
- obchodnú spoločnosť s ručením na vlastníkov
- spoločnosť s ručením obmedzeným
- akciovú spoločnosť

Odporúčaný postup pri zakladaní spoločnosti nájdete na Invest in Taiwan.

b) Programy podpory zahraničného obchodu, technickej a finančnej pomoci, projekty regionálnej spolupráce

National Development Council si stanovil **štvorročný rozvojový plán (2021 – 2024)**, ktorý má tri hlavné oblasti: inovácie, zamestnanosť a spravodlivé odmeňovanie. Taiwan má byť kľúčovou pozíciou v globálnych dodávateľských reťazcoch prostredníctvom kultivácie talentov, podnecovania investícií, zmierňovania predpisov a pomoci miestnym podnikom vybudovať značky s globálnym dosahom. Plán sa bude sústrediť hlavne na informačné a digitálne technológie; kyber ochranu; biotechnologické a medicínske technológie; národnú obranu; zelenú a obnoviteľnú energia; a strategické skladové odvetvia. Nástrojmi sú investičné stimuly do oblastí inovácií (inovatívne sektory, digitálna ekonomika, dizajn mikročipov, kreatívny priemysel) a do oblastí infraštruktúry (železnice, vodohospodárstvo, zelená energia, rozvoj miest) a implementácia štrukturálnych reforiem ako regulácie (finančný sektor, digitálna ekonomika), reformy na trhu práce, zlepšenie národného plánovania, kapitálová a daňová reforma. Taktiež predstavila témy, ktoré budú prioritne rozvíjať najbližšie obdobie:
- Asian Silicon Development Valley (startups a IoT)
- Smart Machinery Industry (smart machinery R&D)
- Green Energy Industry (úspora energie, výroba energie, uskladnenie, nové zdroje a pod.)
- Biotech a farmaceutický priemysel (vytvorenie centra pre biotechnológie v Ázii)
- Obranný priemysel (aerospace, výroba plavidiel a bezpečnosť informácií)
- Nové poľnohospodárstvo (udržateľné poľnohospodárstvo)
- Cyklická ekonomika (transformácia miest)
- Digitalizácia krajiny (online spoločnosť, inovatívna ekonomika, digitalizácia národa)
- Dizajn čipov a priemysel polovodičov (inovácie v oblasti elektrotechnického priemyslu)

c) Verejné obstarávanie

Výbor pre vládne obstarávanie Svetovej obchodnej organizácie (WTO) prijal Taiwan ku **Government Procurement Agreement (GPA)** dňa 9. decembra 2008. Legislatívny proces prijatia zákona o verejnom obstarávaní bol ukončený 8. júna 2009. Platnosť nadobudol 15. júla 2009 a **členstvo Taiwanu v GPA bolo prijaté generálnym riaditeľom WTO.**

Viac informácií o verejnom obstarávaní na Taiwane nájdete na:
http://web.pcc.gov.tw/tps/pss/tender.do?method=goNews

d) Zmluvná základňa

- Dohoda o vedecko-technickej spolupráci a výskume, podpísaná medzi SAV a taiwanskou Komisiou pre vedu v roku 1996, doplnená o dodatky v máji 2009 a septembri 2010;
- Memorandum o porozumení o spolupráci v colnej oblasti medzi Generálnym colným riaditeľstvom Čínskej republiky a Colným riaditeľstvom SR podpísané v roku 1998;
- Dohoda o spolupráci medzi SOPK a Čínskou národnou asociáciou priemyslu a obchodu 1.10.1998 – vytvorila rámec pre zriadenie Spoločnej hospodárskej rady;
- Dohoda o spolupráci v leteckých službách podpísaná v júli 2007;
- Memorandum o spolupráci v elektrotechnickom priemysle podpísané medzi Zväzom elektrotechnického priemyslu SR (ZEP) a taiwanským Zväzom výrobcov v elektrotechnickom a elektronickom priemysle (TEEMA) v októbri 2008;
- Memorandum o porozumení k spolupráci STU s Národnou taiwanskou vedecko-technologickou univerzitou v Taipei, Národnou taipeiskou technologickou univerzitou a Národnou univerzitou Sun Yat-Sena v meste Kaoshiung, február 2009;
- Dohoda o vedeckej spolupráci medzi SAV a NSC o programe výmeny vedeckých pracovníkov pracujúcich na spoločnom projekte (PPP), 6.9.2010;

- Memorandum o porozumení o spolupráci národných asociácií malých a stredných podnikateľov, marec 2011a vyhlásenie o spolupráci Slovensko-taiwanskej skupiny priateľstva a Vedecko-technického parku v Hsinchu, marec 2011;
- Dohoda o zabránení dvojitého zdanenia a daňových únikov v oblasti príjmov, 12. augusta 2011;
- Dohoda o spolupráci v oblasti eGovernment, účinná od 28. 02. 2012;
- Memorandum o porozumení medzi Diplomatickou akadémiou MZV SR a Inštitútom zahraničnej služby pri MZV Čínskej republiky (Taiwan) podpísané 14. 2. 2012 v Taipei a 29. 3. 2012 v Bratislave;
- Memorandum o porozumení medzi SEKÚ Taipei a Reprezentačným úradom Taipei v Bratislave o programe pracovných dovoleniek podpísané 10. 4. 2014 v Bratislave a následne 15. 4. 2014 v Taipei;
- Dohoda medzi Slovenským ekonomickým a kultúrnym úradom v Taipei a Reprezentačným úradom Taipei v Bratislave o spolupráci v oblasti vedy a výskumu, podpísaná 1. 4. 2015 v Taipei a následne v Bratislave.
- Memorandum o spolupráci medzi Technickou univerzitou v Košiciach a Chung Hua University podpísané 10. novembra 2018.
- Dohoda o spolupráci medzi Čiernohronskou historickou železnicou a Úradom Lesníctva Taiwanu zameranú na oblasť historických železníc a propagácie turizmu v Pohroní a oblasti Alishan na Taiwane podpísaná 5. decembra 2018.
- Memorandum medzi Žilinskou univerzitou (UNIZA) a Inštitútom pre informačný priemysel na Taiwane o spolupráci v kybernetickej bezpečnosti podpísané 27. marca 2019.
- Memorandum medzi Slovenským ekonomickým a kultúrnym úradom v Taipei a Taipejskou reprezentačnou kanceláriou v Bratislave o ekonomickej spolupráci podpísané 1. apríla 2019.
- Memorandum o spolupráci medzi Univerzitou Komenského a Soochow University podpísané v júli 2019.
- List o zámere medzi Slovenským ekonomickým a kultúrnym úradom v Taipei a Úradom Lesníctva TW v oblasti propagácie ochrany prírody a publikačnej činnosti v tejto oblasti v máji 2020.
- Dojednanie medzi SEKÚ Taipei a Taipejským reprezentačným úradom v Bratislave o justičnej spolupráci v trestných veciach, podpísané 3. 8. 2021 v Taipei
- Memorandum o porozumení o spolupráci v oblasti vesmíru medzi Taiwanskou asociáciou rozvoja vesmírneho priemyslu a firmami 3IPK a Decent, 22. 10. 2021 v Bratislave
- Memorandum o porozumení o elektrických vozidlách medzi Taiwanskou asociáciou elektrických a elektronických výrobcov a Asociáciou pre elektromobilitu, 22. 10. 2021 v Bratislave
- Memorandum o porozumení o spolupráci v oblasti turizmu medzi Asociáciou návštevníkov a Slovenskou asociáciou cestovnývh kancelárií a cestovných agentúr, 22. 10. 2021 v Bratislave
- Memorandum o porozumení o digitalizácii malých a stredných podnikov medzi Inštitútom pre informačný priemysel a Národnými projektami SBA, 22. 10. 2021 v Bratislave
- Memorandum o porozumení o spolupráci v oblasti vedeckých parkov, medzi Slovensko-taiwanskou obchodnou komorou a vedeckým parkom v Hsinchu, 22. 10. 2021 v Bratislave
- Memorandum o porozumení o spolupráci v oblasti Smart Cities medzi Smart Cities Klubom a Smart Cities (CIECA), 22. 10. 2021 v Bratislave
- Memorandum o porozumení o spolupráci v oblasti Smart Cities medzi Taipejskou počítačovou asociáciou a Asociáciou Smart Cities, 22. 10. 2021 v Bratislave.
- Memorandum o porozumení medzi Slovenskou akadémiou vied a Academia Sinica o spolupráci v oblasti vedy a techniky; (12/2021 Taiwan)
- Memorandum o porozumení medzi Slovenským hospodárskym a kultúrnym úradom v Taipei a Zastupiteľstvom Taipei, Bratislava o spolupráci v oblasti cestovného ruchu; (12/2021 Taiwan)
- Memorandum o porozumení medzi Technickou univerzitou v Košiciach a vedeckým parkom Hsinchu; (12/2021 Taiwan)

- Memorandum o porozumení medzi Radou pre rozvoj zahraničného obchodu Taiwanu (TAITRA) a Slovenskou agentúrou pre rozvoj investícií a obchodu (SARIO) o spolupráci na podporu obchodu; (12/2021 Taiwan)
- Memorandum o porozumení o International Branch Campus office medzi Technickou univerzitou v Košiciach a Národnou technickou univerzitou Taipei; (12/2021 Taiwan)
- Memorandum o porozumení medzi Odborom priemyselných technológií MOEA a Slovenskou inovačnou a energetickou agentúrou (SIEA) o spolupráci vo výskume a vývoji v oblasti inovačných technológií; (12/2021 Taiwan)
- Memorandum o porozumení medzi Národnou organizáciou na podporu vesmíru (NSPO) a Slovenským vesmírnym úradom; (12/2021 Taiwan)
- Memorandum o porozumení medzi Slovenskou technickou univerzitou v Bratislave a Národnou univerzitou Cheng Kung. (12/2021 Taiwan)
- Memorandum o spolupráci medzi Smart Cities Klub, Čínskou asociáciou pre medzinárodnú ekonomickú spoluprácu Taiwan a Mestom Dubnica nad Váhom (12/2021 Taiwan)

III. INVESTÍCIE, ENERGETIKA, VEDA A VÝSKUM

a) Priame zahraničné investície:

Taiwanská vláda má dlhodobo ako jednu z priorít **zvyšovanie konkurencieschopnosti ekonomiky**. Popri kontinuálnej podpore vzdelávania, vedy, výskumu a inovácií sa snaží aj o prilákanie zahraničných investorov, predovšetkým v technologických odvetviach. **Investičné stimuly** sú ponúkané predovšetkým v podobe daňovo odpočítateľných výdavkov na výskum a vývoj, na vzdelávanie zamestnancov, resp. na zavádzanie nových technológií a technologických postupov do praxe.

Spoločnosti založené na Taiwane môžu požiadať o **daňový dobropis až do objemu 30 % prostriedkov vynaložených na výskum a vývoj**, ktoré možno následne odpisovať počas obdobia 5 rokov od realizácie výdavkov. Uznateľné výdavky sa musia týkať vývoja nových produktov alebo technológií, prípadne inovácií existujúcich, resp. ich zavádzania do výroby. Pokiaľ ide o uznateľné výdavky na vzdelávanie zamestnancov, tieto sa musia týkať vzdelávania a školení priamo spojených s ich pracovnou činnosťou. Podpora zavádzania nových technológií, resp. technologických postupov a zariadení spočíva v **možnosti odpočítať z daňovej povinnosti (počas 5 rokov od inštalácie do výroby) 20-50 % prostriedkov** investovaných do automatizácie výroby, recyklácie odpadu, technológií zameraných na kontrolu znečisťovania životného prostredia, využívanie alternatívnych zdrojov energie, uchovávanie, resp. šetrenie energie, čistenie odpadových vôd, technológií zameraných na znižovanie emisií a energetickú efektívnosť, ďalej na technológie zvyšujúce schopnosť firmy v digitalizácii širokého spektra činností a pod.

Bližšie informácie o podporných programoch pre prílev PZI poskytuje Ministerstvo hospodárstva Taiwanu (MOEA) a Invest Taiwan Service Center.

Napriek tomu, že Taiwan otvoril väčšinu oblastí ekonomiky zahraničným investíciám, existujú určité **odvetvia, ktoré sú pre zahraničných investorov, vrátane etnických Číňanov uzatvorené**. K zakázaným odvetviam patria tie, ktoré sú spojené s národnou bezpečnosťou, verejným poriadkom alebo verejným zdravím, alebo odvetvia zakázané zákonom tj. **poľnohospodárstvo a jeho výroba, rybolov a lov, poštové služby, rozhlasové a televízne vysielanie**. Odvetvia s obmedzeným prístupom sú tie, v ktorých investície zo strany ČĽR podliehajú schváleniu úradmi tj. energetika a obchod s cennými papiermi (portfóliové investície). Investičná komisia zverejňuje svoj aktuálny zoznam odvetví s obmedzeným prístupom na stránke MOEAIC.

Priame zahraničné investície schválené investičnou komisiou v roku 2021 sa prepadli o viac ako 18% a predstavovali približne 7,48 miliárd USD. Dôvod poklesu bola pandémia COVID-19. Z historického hľadiska to však bola piata najvyššia suma za posledných desať rokov, 11,4 miliardy USD v roku 2018, 11,2 miliardy USD v roku 2019, 11 miliardy USD v roku 2016, 9,14 miliardy USD v roku 2020.

Najväčšou schválenou investíciou bol záväzok amerického výrobcu čipov Micron Technology Inc. so sídlom v USA, ktorí naleje do taiwanskej ekonomiky ďalších 2,12 miliardy dolárov.
Spoločnosť Alphabet Inc., ktorá je materskou spoločnosťou gigantu spoločnosti Google Inc. so sídlom v USA, získala povolenie investovať približne 835 miliónov USD do svojich operácií na Taiwane. S rozvojom veternej energie na Taiwane získalo zelenú niekoľko zahraničných investorov, z Nemecka, Dánska, Austrálie a Holandska preinvestovať na Taiwane spolu 1,8 miliardy USD.

Odchádzajúce investície v krajinách, na ktoré sa vláda zameriava v rámci novej južnej politiky, však medziročne vyskočili o 165,23 percenta na 1,06 miliardy USD, pričom sa zameriavajú najmä na Singapur, Thajsko, Nový Zéland a Austráliu. Nová politika zameraná na juh podporuje výmeny so Združením krajín juhovýchodnej Ázie, krajinami južnej Ázie, Austráliou a Novým Zélandom v snahe znížiť závislosť Taiwanu od Číny.
Investície z Číny sa znížili v roku 2021 o 7,97 percent na 116 miliónov USD. Pokles do značnej miery odzrkadľoval zmeny vo vzťahoch medzi USA a Čínou a situáciu naprieč Taiwanským prielivom, nestabilnú svetovú ekonomickú situáciu a sprísnené nariadenia vlády týkajúce sa čínskych investícií.
Na druhej strane investície Taiwanu v Číne v roku 2021 predstavovali celkovo 5,86 miliárd USD, čo je pokles o 0,73 percenta oproti predchádzajúcemu roku.[8]

Ako jeden z nosných argumentov pre prílev PZI popri technologickej a infraštruktúrnej vyspelosti krajiny je **vysoká miera prepojenosti s ČĽR**. Taiwan je najväčším investorom v ČĽR, pričom jeho investície zahŕňajú aj technologické oblasti. Taiwanské technologické firmy sa angažujú v Číne formou ODM (Original Design Manufacturing) alebo OEM (Original Equipment Manufacturing) produkcie (prípadne formou produkcie pod vlastnou značkou, ak bola etablovaná na svetovom trhu, ako je to v prípade spoločností Asus, Acer a pod.), pričom využívajú kombináciu vlastného technologického know-how, znalosti miestneho prostredia a ceny pracovnej sily. Podobný mechanizmus partnerstva ponúkajú i zahraničným investorom.

Vzájomné investície medzi Taiwanom a Slovenskom

Taiwan je po Južnej Kórei druhým najväčším mimoeurópskym investorom na Slovensku. Taiwanské investície na Slovensku sú v celkovej hodnote takmer 450 miliónov EUR a vytvorili približne 2.500 pracovných miest. Väčšinou ide o výskumne/vývojovo náročné odvetvia s vysokou mierou pridanej hodnoty ako je firma **FOXCONN** v Nitre, ktorá prevzala existujúci výrobný a distribučný závod Sony. Ďalšie technologické investície zahŕňajú **DELTA ELECTRONICS** v Dubnici, **AU OPTRONICS** v Trenčíne a ESON (vlastníkom je FOXCONN) v Partizánskom.

V apríli 2019 bolo podpísané Memorandum o ekonomickej spolupráci medzi SR a TW. Cieľom Memoranda o hospodárskej spolupráci je začatie plnohodnotného hospodárskeho dialógu, vytvorenie pravidelného konzultačného mechanizmu o témach, ktoré zaujímajú obe strany – rozvoj obchodu, investícií, high-end technológií, inovácií, e-governmentu a turizmu.
V prvom polroku 2019 bola spečatená spolupráca v oblasti kybernetickej bezpečnosti medzi dvoma taiwanskými a slovenskými inštitúciami. V tejto oblasti môže dôjsť medzi Slovenskom a Taiwanom ešte k ďalším dohodám, pretože ide o potenciálnu oblasť.

[8] Zdroj: https://focustaiwan.tw/business/202201200011

Slovenské firmy sa až do roku 2019 investične na Taiwane viditeľne nerealizovali. V novembri 2019 **otvorila slovenská IT firma Decent svoje zastúpenie v Taipei** a vstúpila do Taiwan Blockchain Alliance, Taipei Computer Association (najvýznamnejšia platforma „štát-súkromná sféra" rozdeľujúca štátne zákazky v danej oblasti) a je v rokovaní stať sa členom ECCT (Európskej obchodnej komory na TW).

V decembri 2021 sa na Taiwan uskutočnila prvá návšteva na úrovni ŠTAT2 MH SR, ktorej súčasťou boli viacerí slovenskí podnikatelia. Počas návštevy sa uskutočnilo historické 1. zasadnutie prvej zmiešanej Skupiny pre hospodársku spoluprácu medzi SR a Taiwanom a vytvorené boli predpoklady na spolupráci v oblastiach ako inteligentné mestá, veda, výskum a inovácie, vesmíru, polovodičov, vedeckých parkov a ďalších.

b) Energetická politika krajiny

Taiwan Power Company (TPC) je hlavným dodávateľom elektrickej energie na Taiwane. TPC modernizuje svoje existujúce zariadenia a buduje **nové tepelné elektrárne na fosílne palivá**. Dokončenie štvrtej jadrovej elektrárne je pozastavené kvôli odporu verejnosti z obavy o bezpečnosť po jadrovej havárii vo Fukušime.

Tabuľka 2: Taiwanský energetický mix za rok 2021

Typ zdroja energie	Hrubý výkon generátorov (MWH)	Podiel na trhu %
Uhlie	128 898 000	44,3
Skvapalnený zemný plyn	108 306 000	37,2
Nukleárna energia	27 788 200	9,6
Cogeneration	3 604 000	1,2
Vodná energia	3 469 000	1,2
Ropa	5 334 000	1,8
Geotermálna a veterná energia	2 218 000	0,8
Solárna energia	7 969 000	2,7
Biomasa	169 000	0,1

Zdroj: Bureau of Energy, Ministry of Economic Affairs, Taiwan

Vládna strana DPP si stanovila veľmi ambiciózny cieľ (ale odborníkmi a kritikmi odsudzované ako nereálne a nepragmatické) **zastaviť výrobu jadrovej energie v roku 2025** a zároveň ju nahradiť obnoviteľnými zdrojmi elektrickej energie (najmä veterná a solárna energia) čo znamenalo aj liberalizáciu trhu s energiami. Taiwanskej vláda napriek svojmu záväzku postupne ustupovať od atómovej energie sa v apríli 2018 rozhodla reštartovať nukleárny blok druhej jadrovej elektrárne a to z dôvodu obavy nedostatku el. energie, ktorá nastala minulý rok v lete. Taktiež vláda rozhodla o vybudovaní novej uhoľnej elektrárne napriek protestom miestnych vlád a NGO. Taiwanský energetický mix je navrhnutý tak, aby boli vyrovnané náklady na výrobu, a aby boli udržateľné a rešpektovali ochranu životného prostredia.[9]

Taiwan sa momentálne musí spoliehať na **dovoz väčšiny svojich energetických zdrojov**. Postupne prechádza na **Renewable Energy Act z roku 2009**, ktorou vláda podporuje alternatívne zdroje energie, ako sú vodná, veterná, geotermálna a solárna energia. Avšak, **tradičné zdroje energie**, ako je uhlie, skvapalnený zemný plyn a jadrová energia stále dominujú, čo **predstavuje viac ako 3/4.** V súčasnej dobe Taiwan dováža uhlie predovšetkým z Austrálie a Indonézie. Zemný plyn z veľkej časti z Blízkeho východu a krajín juhovýchodnej Ázie.

[9] Zdroj: https://www.moeaboe.gov.tw/wesnq/Views/B01/wFrmB0102.aspx

Tabuľka 3: Dovoz uhlia na Taiwan v roku 2021

Krajina	Koksovateľné uhlie (ton)	Parné uhlie(ton)
Austrália	5 321 585	31 136 258
Rusko	-	9 651 996
Indonézia	-	5 875 532
Kanada	1 815 447	80 470
Južná Afrika	-	1 710 543
Čína	-	-
Iné	-	542 197

Zdroj: Bureau of Energy, Ministry of Economic Affairs, Taiwan

Tabuľka 4: Dovoz ropy a zemného plynu na Taiwan v roku 2021

Krajina	Dovoz ropa (barel)	Krajina	Dovoz zemný plyn (ton)
Saudská Arábia	86 706 000	Katar	4 764 990
Kuvajt	60 870 000	Indonézia	1 170 945
Omán	14 875 000	Malajzia	495 115
Irak	12 703 000	Papa Nová Guinea	1 434 238
Spojené arabské emiráty	29 447 000	Austrália	6 264 644
Angola	3 710 000	Rusko	1 893 169
Azerbajdžan	-	Brunej	60 111
Katar	2 449 000	USA	1 760 744
USA	53 338 000	iné	1 011 966
iné	5 103 000	-	-

Zdroj: Bureau of Energy, Ministry of Economic Affairs, Taiwan

c) Veda, výskum a vývoj, inovácie

Najvýznamnejším aktívom, ktorý má Taiwan k dispozícii sú nepochybne **ľudské zdroje, vysokokvalifikovaná pracovná sila**. Táto personálna kapacita je výsledkom dlhoročnej podpory vzdelávania, vedy, výskumu a vývoja, ktorá sa stala nielen súčasťou taiwanskej hospodárskej politiky, ale i prirodzeným parametrom taiwanskej spoločnosti ako takej. Model podpory vedy, výskumu a inovácií uplatňovaný na Taiwane prináša výsledky v podobe vysokej konkurenčnej schopnosti taiwanských spoločností a dlhodobej vysokej exportnej schopnosti miestneho priemyslu. Domáce **výdavky na výskum a vývoj v súčasnosti dosahujú približne 3 % HDP** a veľkú časť do toho investujú aj sukromné firmy (okolo 70%). Vláda intenzívne podporuje vytváranie klastrov medzi priemyslom, výskumnými centrami a univerzitami. Taiwan má vybudovaný systém komercionalizácie inovačných výsledkov výskumu a vývoja, ktorý je dostupný i pre malé a stredné podniky. Základnú infraštruktúru poskytujú vedecko–priemyselné parky.

Ministerstvo pre vedu a technológie (MOST) je jedným z hlavných inštitúcií, ktorá sa zaoberá základným výskumom a podporuje tak akademický výskum a ďalšie výskumné inštitúcie. Rovnako má na starosti medzinárodnú spoluprácu a vzdelávanie v oblasti výskumu. MOST má 10 výskumných laboratórií, ktoré sú zamerané na štyri hlavné oblasti:

- Environmental Monitoring and Hazard Mitigation
- Information and Communication Technology
- Biomedical Technology
- S&T Policy Research / Think tank

Hlavné výskumné centrá, ktoré patria pod MOST:

- National Chip Implementation Center
- Instrument Technology Research Center
- National Center for High-Performance Computing
- National Center for Research on Earthquake Engineering
- National Nano Device Laboratories
- National Laboratory Animal Center
- National Space Organization
- Science & Technology Policy Research and Information Center
- Taiwan Ocean Research Institute
- Taiwan Typhoon and Flood Research Institute

Inštitút pre výskum priemyselných technológií (Industrial Technology Research Institute – ITRI) bol založený v roku 1973 ako nezisková organizácia financovaná vládou na podporu vedy a výskumu. Zámerom bolo vytvoriť synergiu medzi univerzitami a taiwanskými priemyselnými spoločnosťami, aby podporili novo rozvíjajúce sa priemyselné odvetvia. ITRI zohrával dôležitú úlohu pri transformácii ekonomiky Taiwanu na jednu z líderských krajín v high-tech priemysle. Vznikli a sídlia tu mnohé známe high-tech spoločnosti, ako napríklad popredné firmy vyrábajúce polovodiče TSMC a UMC. Hlavné úsilie sa sústredilo na oblasti **ICT, elektroniku a optoelektroniku, vývoj materiálov, chemický priemysel, nanotechnológie, lekárske zariadenia a biomedicínu, mechanické systémy, zelenú energetiku a životné prostredie**. Hlavné sídlo ITRI sa nachádza v Hsinchu, ale má aj pobočky v Silicon Valley, Tokiu, Berlíne a v Moskve. Spolupracuje s 23 významnými medzinárodnými spoločnosťami. ITRI poskytuje služby viac ako 250.000 podnikom ročne. Zamestnáva takmer 6000 výskumných pracovníkov a vlastní viac ako 18.500 patentov. ITRI je najväčšou organizáciou výskumu a vývoja na Taiwane.

Potom, ako sa ekonomika transformovala z priemyslu s vysokým podielom ľudskej práce na kapitálovo a technologicky náročných priemysel (high-tech) Taiwan naďalej posilňuje svoje vedúce postavenie v inovačných odvetviach. Za posledných 30 rokov vznikli **tri veľké vedecko-priemyselné parky (science park) a viac než 80 priemyselných parkov** sa vyvinulo do technologicky náročných priemyselných odvetví. Taiwan patrí medzi lídrov v inovatívnych odvetviach. **Vďaka vynikajúcej infraštruktúre, daňovým zvýhodneniam a spoločne riadených výskumných inštitúcií sú k dispozícii prvotriedne podmienky pre podnikanie.** Taiwan sa špecializuje aj na nákladovo konkurencieschopné produkty a preto je to atraktívne mesto na umiestnenie R&D a získanie konkurenčnej výhody. V roku 2007 boli prepojené vysokorýchlostnou železnicou (Rail High-Speed) dve najväčšie mestá Taipei a Kaohsiung s hlavnými zastávkami v Hsinchu, Taichung, Chiayi a Tainan. To ponúklo výborné dopravné spojenie medzi hlavnými vedecko-priemyselnými parkmi a prispelo k vyššej intenzite medzi dodávateľmi.

Hsinchu Science-based Industrial Park (HSIP)
HSIP bol prvým parkom svojho druhu založeným v roku 1980. Od roku 2021 v ňom podniká 554 high-tech spoločností zameraných predovšetkým na výrobu polovodičov, počítačov, telekomunikačných zariadení, letecký priemysel, presné stroje a optoelektronicky priemysel. Park zahŕňa šesť rôznych miest na rozlohe takmer 1400 ha. V roku 2021 park vykázal celkové tržby vo výške viac ako 54,61 mld. USD.

Central Taiwan Science Park (CTSP)
CTSP bol otvorený pre podnikanie v blízkosti mesta Taichung v roku 2005. CTSP prilákal investície od firiem v odvetví optoelektroniky, presného strojárstva, biotechnológie, integrovaných obvodov a počítačov.
V roku 2021 CTSP uzavrelo spoluprácu s viac ako 151 miestnymi a zahraničnými high-tech spoločnosťami a príjem v roku 2021 predstavoval 35,6 miliardy eur.

Southern Taiwan Science Park (STSP)

STSP bol založený v roku 2000 a zahŕňa Tainan Science Park a Kaohsiung Science Park o celkovej rozlohe 1608 ha. V roku 2021 v ňom pôsobilo 221 spoločnosti, najviac v segmente optoelektronických zariadení, v segmente presných strojov a v biotechnologickom priemysle. Ostatné spoločnosti pôsobia v oblasti integrovaných obvodov, ITC. STSP zaznamenal v roku 2021 tržby v objeme 37,66 mld. USD.

Tieto tri hlavné vedecko-priemyselné parky HSIP, CTSP a STSP dosiahli **v roku 2021 tržby vo výške 127,95 mld. USD**, čo predstavoval nárast o 22,81%. Silný dopyt po optoelektronických zariadeniach je tiež hnacou silou zvyšovania výnosov. Tieto parky sú tiež **významnými zamestnávateľmi a ich počet každoročne významne narastá** (ku koncu roka 2021 bolo celkovo v parkoch 919 spoločností s a 310 307 zamestnancov).[10]

IV. ZAHRANIČNÝ OBCHOD KRAJINY

a) Dovozný a vývozný režim, obchodná prax

Zahraničný obchod bol motorom rýchleho rastu Taiwanu počas posledných 50-tich rokov. Taiwanská ekonomika je výrazne orientovaná na export a je citlivá na výkyvy vo svetovej ekonomike. Celková hodnota obchodu vzrástla viac ako päťkrát v 60. rokoch, takmer desaťnásobne v 70. rokoch, zdvojnásobila v 80. rokoch a opäť 90. rokoch, pričom naďalej vykazuje rast i za posledných desať rokov. **Zloženie exportu sa zmenilo z prevažne poľnohospodárskych komodít na priemyselný tovar, ktorý v súčasnosti tvorí 98 %.** Elektronický sektor je najdôležitejší priemyselný exportný sektor**.** Predstavuje približne 17% HDP a väčšinou sa zameriava na výrobu hardwaru. Ďalšími vývoznými produktmi sú základné kovy, plasty a gumy, optické a fotografické prístroje a chemikálie. Taiwan dováža predovšetkým nerastné suroviny a základné kovy, elektronické výrobky, chemikálie, strojné zariadenia. Hlavnými obchodnými partnermi sú Čína, Hong Kong, USA, Japonsko, krajiny ASEAN a EÚ.

Proexportná orientácia zahraničnoobchodnej politiky bola dlhé obdobie sprevádzaná ochranou vnútorného trhu, ktorá v istej miere pretrváva v podobe špecifických podmienok a požiadaviek na jednotlivé komoditné skupiny aj po vstupe do WTO.

Taiwan v súčasnosti prevádzkuje **kontrolu a obmedzenia na dovoz viacerých priemyselných a poľnohospodárskych výrobkov**. Dovoz asi 46 produktov (0,43 % z celkového dovozu) je kontrolovaný, a dovoz ďalších približne 753 výrobkov (6,96% z celkového dovozu) je podmienený, napr. priložením určitej dokumentácie. Tovary, na ktoré sa vzťahujú vyššie uvedené obmedzenia, patria o. i. do nasledovných skupín (pri prvom dovoze akéhokoľvek tovaru však odporúčame konzultovať príslušný orgán štátnej správy ohľadom možných reštrikcií a podmienok uvedenia na trh, ako sú napr. informácie na etikete a pod.):

A. Kontrolovaný dovoz:
- toxické chemikálie,
- nebezpečný odpad,
- liečivá,
- zábavná pyrotechnika.

B. Dovoz obmedzený poverením:
- papier na bankovky.

C. Dovoz podmienený:
- oceľové produkty (povolenie vydáva BOFT),
- HCFC – hydrochlorofluorouhľovodíky (povolenie vydáva Industrial Development Bureau MOEA),
- výbušniny na priemyselné účely (povolenie vydáva MOEA),
- vojenské vozidlá, zbrane a strelivo (povolenie vydáva Ministry of National Defense).

[10] Zdroj: https://wsts.most.gov.tw/stsweb/sciencepark/SciencePark.aspx?language=E

Pri dovoze tovaru sú požadované štandardné dokumenty v zahraničnom obchode, ktoré sú bežne vyžadované colnými úradmi vo svete. Pre účely stanovenia hodnoty tovaru, na základe ktorej sa stanoví dovozné clo, je potrebné priložiť faktúru. K faktúre sa ďalej prikladá nákladný list (podľa druhu prepravy), ktorý obsahuje údaje o tovare, odosielateľovi, adresátovi zároveň predstavuje cenný papier určujúci majiteľa tovaru. V prípade predloženia nákladných listov, ktoré nie sú cennými papiermi, je v prípade potreby nitné doložiť doklad o platbe, kúpnu zmluvu a pod. V závislosti na dohodnutej dodacej parite sa prikladajú doklady o poistení dodávky. Popri cle sa pri dovoze do krajiny platí Business Tax (5 % z hodnoty po preclení) a poplatok na rozvoj zahraničného obchodu (Trade Development Service Charge vo výške 0,0415 % z colnej hodnoty tovaru). Colné sadzby pre tovar zo Slovenska sa uplatňujú v kategórii zmluvných sadzieb, keďže obe krajiny sú členmi WTO.

Dane

Daň z príjmov právnických osôb je od roku 2020 20% z celkového ročného zdaniteľného príjmu nad 120 000 TWD. Daň z podnikania sa rozdeľuje na 1.) daň z pridanej hodnoty (DPH) a 2.) daň bez pridanej hodnoty tzv. Gross Business Receipts Tax (GBRT). **DPH** sa vzťahuje na väčšinu nefinančných spoločností v **paušálnej výške 5%.** Systém **GBRT** sa vzťahuje na finančné inštitúcie, malé a stredné podniky a niektoré reštaurácie. Vypočíta sa na základe ich hrubých obchodných výnosov a ceny v rozmedzí od **0,1% do 25%.** U dani z príjmov fyzických osôb podliehajú niektoré položky príjmov taiwanských subjektov zrážkovej dani. To je od 5% do 20% a líšia sa pre rezidentných a nerezidentných jednotlivcov.

Ďalšie daňové predpisy zahŕňajú nasledovné položky:

- Komoditná daň (Commodity Tax),
- Daň z tabaku a vína (Tobacco and Wine Tax),
- Daň z luxusného tovaru (Luxury Tax),
- Pozemková daň (Land Value Tax),
- Stavebná daň (Building Tax),
- Daň z nehnuteľností a darov (Estate and Gift Tax),
- Daň z poľnohospodárskej pôdy (Agriculture Land Tax),
- Daň z ťažobných pozemkov (Mining Lot Tax),
- Daň za zmenu vlastníckeho práva k nehnuteľnosti (Deed Tax),
- Daň zo zábavy (Amusement Tax),
- Kolkovné (Stamp Tax),
- Daň z transakcií s cennými papiermi (Securities Transaction Tax),
- Daň z registrácie vozidiel (Vehicle License Tax).

S účinnosťou od 1. januára 2018 daň z príjmu právnických osôb na Taiwane je 20 %. V prípade subjektov hľadajúcich s nižším ziskom ako 500 000 TWD v zdaniteľných príjmoch je však sadzba dane z príjmu právnických osôb v roku 2018 18 %, 19 % v roku 2019 a 20 % v roku 2020, ak zdaniteľný príjem presahuje 120 000 TWD.
Všetky miestne spoločnosti, ako aj zahraničné spoločnosti s obchodným zastúpením na Taiwane, by si mali vypočítať základnú daň z príjmu, ak získajú určité príjmy, ktoré sú oslobodené od dane. Základný príjem spoločnosti je suma vypočítaná podľa vzorcov stanovených vládou s odpočítaním 500 000 TWD. Sadzba základnej dane príjmu je 12 %. Ak je základná výška dane z príjmu vyššia ako pravidelná suma dane z príjmu právnických osôb, daňoví poplatníci musia platiť daň z príjmu na základe bežnej sumy dane z príjmu právnických osôb plus rozdiel medzi čiastkou základnej dane príjmu a bežnou sumou dane z príjmu právnických osôb. Na druhej strane, ak je pravidelná suma dane z príjmu právnických osôb vyššia ako výška základnej dane z príjmu, nevyžaduje sa žiadny dodatočný krok.[11]

[11] Zdroj: https://taxsummaries.pwc.com/taiwan/corporate/taxes-on-corporate-income

Clá

Taiwanská colná správa reguluje všetok tovar dovážaný na Taiwan. Clo sa vyberá na všetky dovážané tovary. Sadzby spadajú do 2 kategórií:

- všeobecná tarifa
- osobitná sadzba uplatňovaná na tovar dovezený z územia, ktoré ponúkajú vzájomný prístup na Taiwan

Viac informácií o podmienkach dovozu na trhy mimo EÚ nájdete na stránke EÚ - Market Access Database.

Antidumpingové opatrenia

V súvislosti s obchádzaním colných predpisov EÚ, konkrétne antidupingových opatrení uvalených na čínske výrobky, dochádza k zvýšenej kontrole dovozu spojovacích materiálov a solárnych panelov z Taiwanu. V roku 2015 bolo zaznamenaných viacero prípadov dovozu čínskeho tovaru vydávajúceho sa za tovar vyrobený na Taiwane, ktorý sa robí formou re-exportu. Odporúčame preto:

- požiadať taiwanského obchodného partnera o certifikát pôvodu tovaru s dostatočným predstihom, aby nebol doručovaný spoločne s tovarom a mohol byť odovzdaný colným úradom,
- dohodnúť si vhodnou formou zaistenie colného dlhu, ktorým môžete nahradiť povinnosť zaplatiť colný poplatok v hotovosti (napr. formou vystavenia záručnej listiny treťou osobou na území EÚ – banka, prepravca a podobne), prípadne zabezpečiť poistenie za colný dlh,
- zvýšiť opatrnosť pri nákupe tovarov. Nie je výnimkou, že taiwanské obchodné spoločnosti ponúkajú tovar vyrobený v Číne bez toho, aby klienta o tom upozornili.

Tarifné a netarifné prekážky obchodu

Tabuľka 5: COVID-19 Obchod a opatrenia súvisiace s obchodom

Opatrenia	***Zdroj***	***Dátum***	***Obdobie***
Usmernenia o optimálnom a racionálnom dodávaní liekov, aby sa predišlo ich nedostatku počas prepuknutia COVID-19. Cieľom týchto usmernení je chrániť verejné zdravie a zachovať integritu jednotného trhu a zároveň zabezpečiť, aby Európa mala počas pandémie COVID-19 dodávky cenovo dostupných liekov, ktoré potrebuje. V usmerneniach sa uvádza, že: (i) „zrušenie vývozných zákazov a obmedzení“: od členských štátov sa očakáva, že budú chrániť verejné zdravie v duchu európskej solidarity. Na dosiahnutie tohto cieľa je mimoriadne dôležité, aby členské štáty zrušili zákazy vývozu liekov v rámci vnútorného trhu. Hoci je pochopiteľné, že krajiny chcú zabezpečiť dostupnosť základných liekov na národnej úrovni, zákazy vývozu poškodzujú dostupnosť liekov pre európskych pacientov, aj keď sú právne opodstatnené. Opatrenia vedúce k vyžiadaniu liekov, medziproduktov alebo účinných látok alebo ich výroby by sa nemali považovať za možnosť. Tieto opatrenia, najmä pokiaľ sa uplatňujú na aktívne farmaceutické zložky (API) alebo medziprodukty, ohrozujú ponuku, pretože vedú k spomaleniu produkcie priemyslu; a (ii) „zabránenie vytváraniu národných zásob“: pandémia COVID-19 postihuje všetky členské štáty. Musia zabezpečiť dostupnosť základných liekov v nemocniciach a lekárňach, ktoré ich najviac potrebujú, bez ohľadu na to, kde sa nachádzajú. Preventívne hromadenie zásob členskými štátmi ohrozuje ponuku pre všetky krajiny. Lokalizovanejšie hromadenie zásob môže byť ešte škodlivejšie – členské štáty by preto mali zabezpečiť, aby sa zabránilo hromadeniu zásob zo strany veľkoobchodníkov a lekární (vrátane nemocničných lekární).	Oznámenie Európskej komisie 2020/C 116 I/01		Od 8. apríla 2020

Zdroj: https://www.wto.org/english/tratop_e/covid19_e/trade_related_goods_measure_e.htm

b) Základná štatistika zahraničného obchodu

Zahraničný obchod je z dôvodu exportnej orientácie ekonomiky najvýznamnejším faktorom hospodárskeho rastu. Ekonomika Taiwanu je orientovaná na export. Vývozy predstavujú približne 70% celkového HDP a jeho zloženie sa zmenilo z prevažne poľnohospodárskych komodít na priemyselný tovar (teraz 98%) počas posledných 40 rokov.

Tabuľka 6: Celkový zahraničný obchod Taiwanu v rokoch 2020/2021 (Milión USD $)

Celkový zahraničný obchod Taiwanu v rokoch 2020/2021 (Milión USD $)						
Krajina	Celkový zahraničný obchod			Prebytok/deficit		
	2020	2021	miera rastu (%)	2020	2021	miera rastu (%)
	01-12			01-12		
Všetky krajiny	631,311.39	827,914.24	31.142	58,961.27	64,871.65	10.583
Čína a HK	216,193.70	273,061.40	26.304	86,572.22	104,697.54	20.937
ASEAN(10)	89,121.55	117.458,73	31.796	17,313.67	23.032,82	- 8.726
USA	83,065.95	104,829.55	26.2	18,034.88	26,544.72	47.185
Japonsko	69,302.04	85,314.64	23.106	- 22,504.65	- 26,896.49	19.515
EU-27(2020)	51,893.84	68,733.15	32.45	- 6,107.43	- 5,113.55	- 16.273
V4	3,364.63	4,083.79	21.374	820.20	1,173.48	43,072

Zdroj: The Bureau of Foreign Trade, MOEA

Tabuľka 7: Export a Import Taiwanu v rokoch 2020/2021 (Milión USD $)

Export a Import Taiwanu v rokoch 2020/2021 (Milión USD $)							
Krajina	Export			Krajina	Import		
	2020	2021	miera rastu (%)		2020	2021	miera rastu (%)
	01-12				01-12		
Všetky krajiny	345,136.33	446,392.94	29.338	Všetky krajiny	286,175.06	381,521.30	33.317
Čína a HK	151,382.96	188,879.47	24.769	Čína a HK	64,810.74	84,181.93	29.889
ASEAN	53,217.61	70,245.78	31.997	ASEAN	35,903.94	47,212.95	31.498
USA	50,550.42	65,687.13	29.944	USA	32,515.54	39,142.41	20.381
Japonsko	23,398.70	29,209.08	24.832	Japonsko	45,903.34	56,105.57	22.225
EU-27(2020)	22,893.20	31,809.80	38.949	EU-27(2020)	29,000.63	36,923.35	27.319
V4	2,092.42	2,628.64	25.627	V4	1,272.22	1,455.16	14.380

Zdroj: The Bureau of Foreign Trade, MOEA

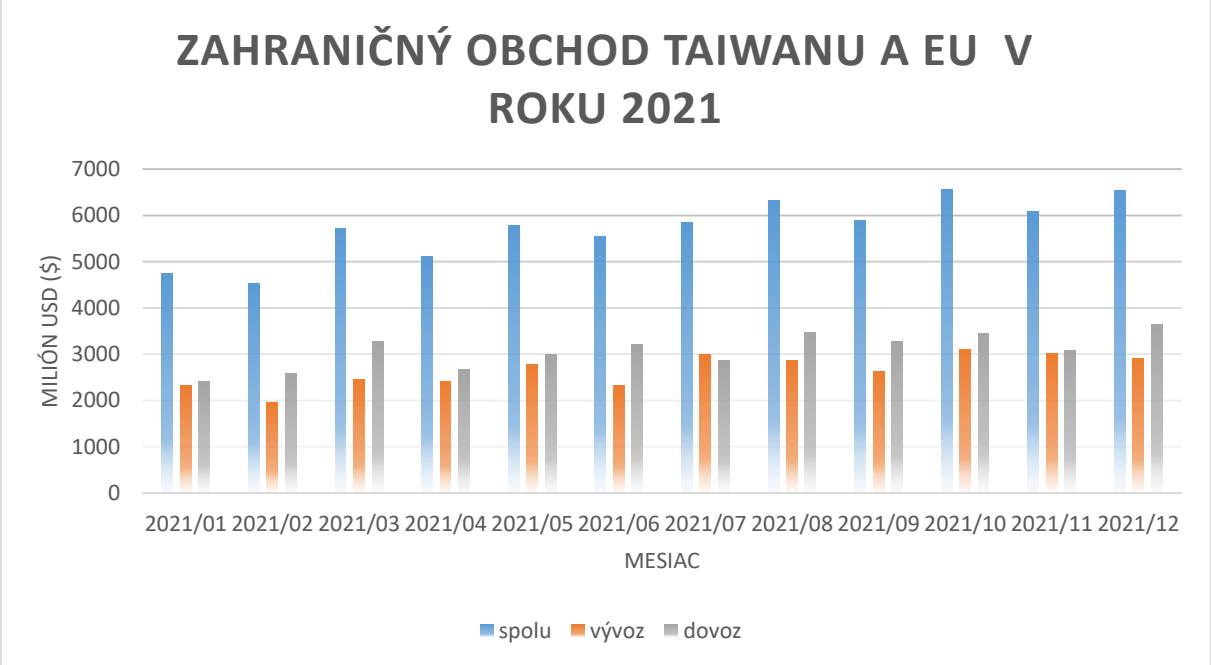
Vývoz tovarov z Taiwanu v roku 2021 dosiahol $ 446,4 miliárd USD, Táto suma odráža nárast 29,4% v porovnaní s rokom 2020. Vysoké vývozné čísla sa hlavne prejavili v silnejšom taiwanskom dolári. Stroje a mechanické zariadenia, elektronické súčiastky zostali najväčšie vyvážané výrobky s hodnotou 276,3 miliardy USD čo predstavuje (61,9% z celkového exportu). Podiel na vývoze v roku 2021 z Taiwanu podľa štátov: Čína 28,2%, Hong-Kong 14.1%, USA 14,7%, Japonsko 6,5%, Singapur 5,7%. V prípade dovozu tovaru v 2021 dosiahol USD 381.5 miliardy dolárov. Čo sa týka podielu krajín na dovoze: Čína 21,6 %, USA 10,3%, Japonsko 14,7%, Južná Kórea 8,0% a Austrália 3,9%.

Zahraničný obchod Taiwanu

Taiwan je jedným z globálnych lídrov v oblasti informačných a komunikačných technológií (IKT) a jeho hlavné exportné produkty sú elektronika, optoelektronika, plasty, chemikálie a strojárenstvo. IKT sektor očakáva rast, a to predovšetkým vďaka silnej angažovanosti Taiwanu v polovodičoch a LED-priemysle. Taiwan tiež zvyšuje svoje aktivity v oblasti biotechnológie a zdravotníctva a vytvoril si dobré meno v oblasti obrábacích strojov a náradí. Najvýznamnejším obchodným partnerom Taiwanu je podľa objemu obchodu Čína. Očakáva sa, že sa obchod bude naďalej prehlbovať, okrem iného aj kvôli ďalšiemu zníženiu ciel (ECFA) a kurzovým clearingovým dohodám.

Napriek tomu že sa Taiwan snaží z ekonomického hľadiska znížiť závislosť taiwanského exportu na ČĽR, stále predstavuje 40%, čo môže byť z dlhodobého hľadiska riskantná stratégia (pozn. Vietnam si nastavil limit max. 20% exportu do jednej krajiny z dôvodu zamedzenia exportnej závislosti). Práve ČĽR je svetovým centrom dodávateľských sieti najmä sektor ICT. Politika „New Southbound Policy" má za cieľ aj diverzifikovať PZI Taiwanu ostatných krajín juhovýchodnej Ázie avšak v praxi ide o veľmi nákladné investície (budovanie infraštruktúry, nedostatok kvalifikovanej pracovnej sily a ďalšie) a v súčasnosti málo pravdepodobné. Podľa dostupných štatistík iba 0,88% PZI Taiwanu idú do EÚ čo je však skresľujúce vzhľadom na to, že väčšina taiwanských investícií prúdi zo zahraničných pobočiek. Japonsko zostalo druhou najväčšou exportnou krajinou.

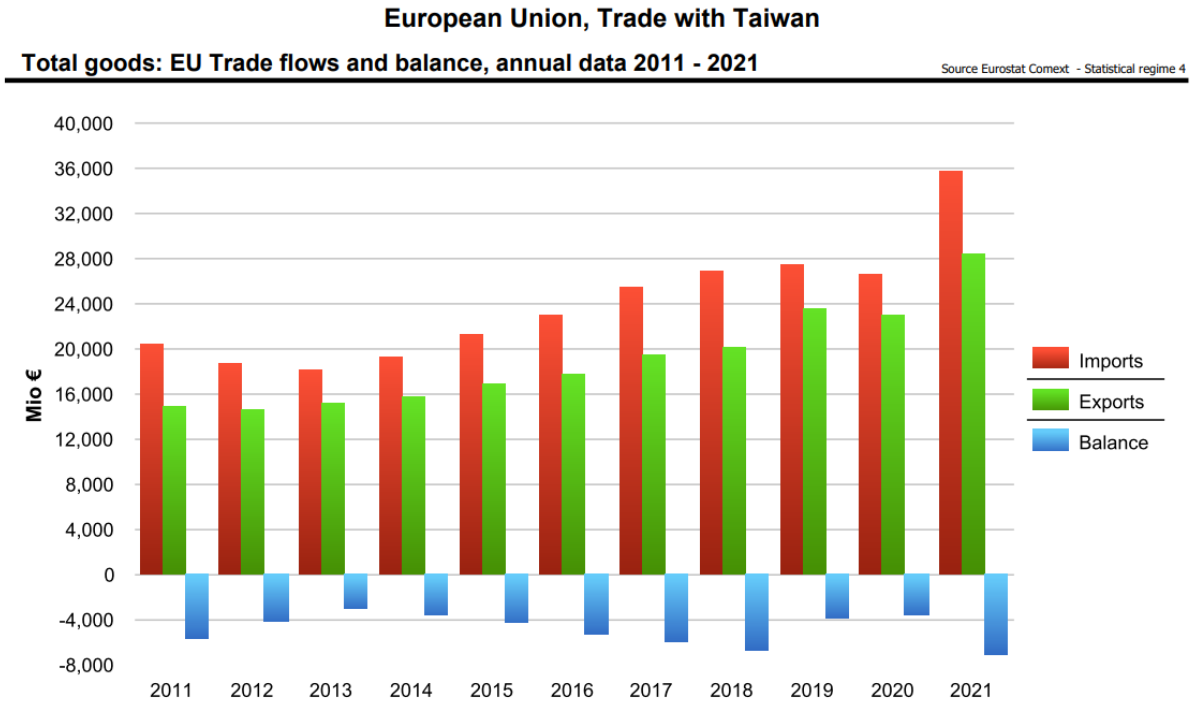
Obrázok 4: Zahraničný obchod Taiwanu a EU-27 v roku 2021

Zdroj: The Bureau of *Foreign* Trade, MOEA

Obchod medzi TW a EU dosiahol v roku 2021 objem 68,7 mld. USD čo je nárast o 32,45% s predchádzajúcim rokom (Taiwanský export do krajín EU-27 dosiahol 31,81 mld. USD čo predstavuje nárast o 38,9%. TW dovoz z krajín EU-27 sa zvýšil o 27,3% a dosiahol úroveň 36,9 mld. USD. TW dosiahol voči EU-27 deficit 5,1 mld. USD. Najčastejšími dovoznými artiklami TW z EU-27 boli stroje a zariadenia, elektronické stroje a vybavenie, automobily, lietadlá, optické, medicínske náradia. Poľnohospodárske produkty tvorili len 5% celkového importu na TW čo v prípade odstránenia bariér by mohlo byť oveľa viac.

Obrázok 5: Zahraničný obchod Taiwanu s EÚ za obdobie 2011-2021

Zdroj: https://webgate.ec.europa.eu/isdb_results/factsheets/country/details_taiwan_en.pdf

Obrázok 6: : Zahraničný obchod Taiwanu s EÚ za obdobie 2011-2021

Total goods: EU Trade flows and balance

Source Eurostat Comext - Statistical regime 4

Period	Imports			Exports			Balance	Total trade
	Value Mio €	% Growth	% Extra-EU	Value Mio €	% Growth	% Extra-EU	Value Mio €	Value Mio €
2011	20,448		1.2	14,742		0.9	-5,706	35,189
2012	18,701	-8.5	1.1	14,528	-1.5	0.8	-4,173	33,229
2013	18,103	-3.2	1.1	15,143	4.2	0.9	-2,959	33,246
2014	19,294	6.6	1.2	15,651	3.4	0.9	-3,643	34,944
2015	21,205	9.9	1.3	16,842	7.6	0.9	-4,363	38,047
2016	22,968	8.3	1.4	17,629	4.7	0.9	-5,339	40,597
2017	25,397	10.6	1.4	19,358	9.8	1.0	-6,039	44,755
2018	26,847	5.7	1.4	20,095	3.8	1.0	-6,752	46,942
2019	27,408	2.1	1.4	23,572	17.3	1.1	-3,836	50,981
2020	26,466	-3.4	1.5	22,919	-2.8	1.2	-3,546	49,385
2021	35,576	34.4	1.7	28,411	24.0	1.3	-7,166	63,987

% Growth: relative variation between current and previous period

% Extra-EU: imports/exports as % of all EU partners i.e. excluding trade between EU Member States

Zdroj: https://webgate.ec.europa.eu/isdb_results/factsheets/country/details_taiwan_en.pdf

Taiwan bol v roku 2021 12. obchodným partnerom EÚ. EÚ je po Číne, ASEAN-e, USA a Japonsku piatym obchodným partnerom Taiwanu. Vývozy polotovarov, strojov a dopravných zariadení z EÚ na Taiwan potvrdzujú pozíciu EÚ ako dôležitého priemyselného dodávateľa pre taiwanský priemysel. EÚ bola v posledných rokoch na Taiwane hlavným zdrojom priamych zahraničných investícií. Na druhej strane taiwanské investície v EÚ predstavujú iba asi 2% celosvetových taiwanských priamych zahraničných investícií.[12]

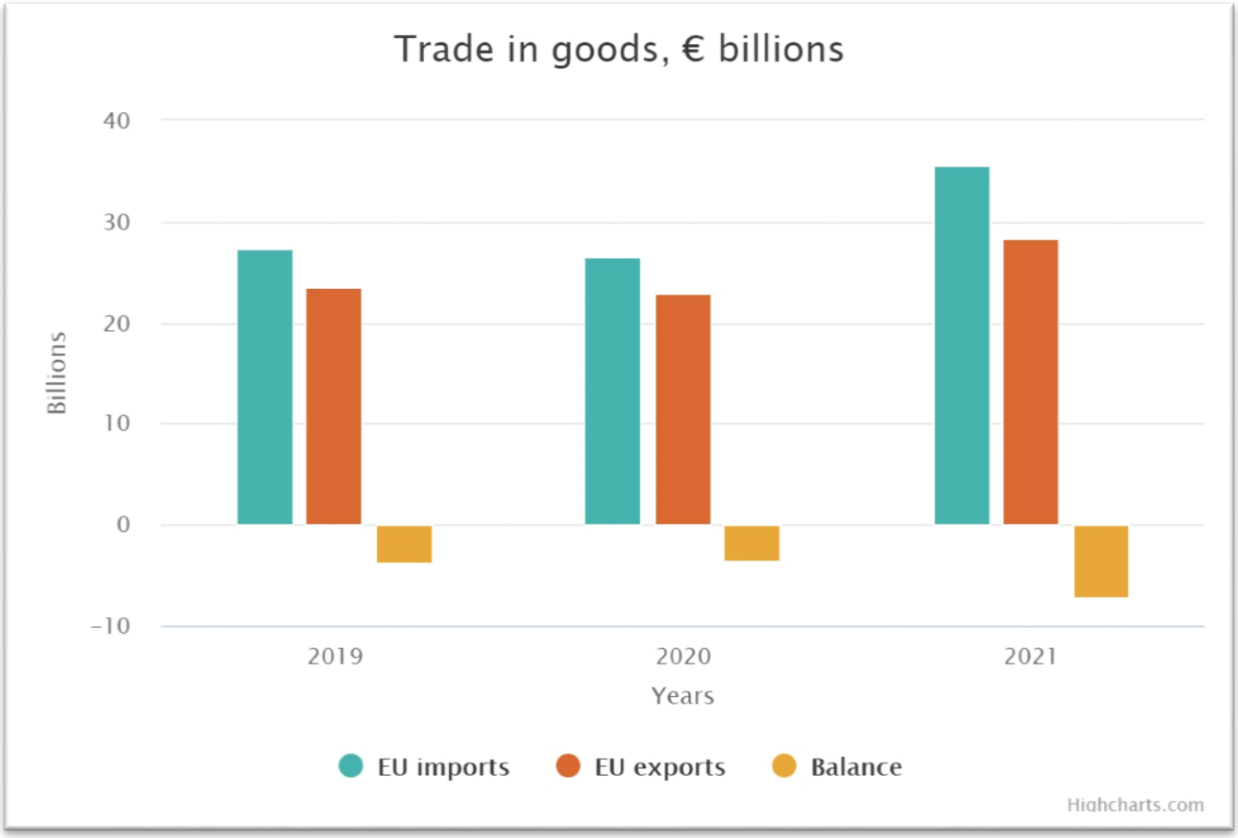
EÚ má obchodný deficit s Taiwanom. Je to najmä kvôli deficitu vývozu tovaru EÚ, ktorý nie je kompenzovaný vývozným prebytkom služieb. Vzhľadom na to, že EÚ je najväčším vývozcom poľnohospodárskych výrobkov na svete, je vývoz poľnohospodárstva EÚ na Taiwan veľmi nízky. Vývozcovia z EÚ vnímajú prístup na trh ako hlavnú prekážku na Taiwane.[13]

Tabuľka 8: EU-TAIWAN Export a Import v rokoch 2019/2021 (Mld. USD $)

EU -Taiwan: Zahraničný obchod 2019-2021 (€ mld.)			
Rok	EU dovoz	EU vývoz	bilancia
2019	27,4	23,6	-3,8
2020	26,5	22,9	-3,5
2021	35,6	28,4	-7,2

Zdroj: http://ec.europa.eu

Obrázok 8: EU-TAIWAN Export a Import v rokoch 2019/2021 (Mld. USD $)

Zdroj: http://ec.europa.eu

[12] https://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/countries/taiwan/
[13] https://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/countries/taiwan/

c) Tovarová štruktúra zahraničného obchodu v členení vývoz/dovoz

1. Vývoz

Vývoz tovarov z Taiwanu v roku 2021 dosiahol $ 446,4 miliárd USD, Táto suma odráža nárast 29,4% v porovnaní s rokom 2020. Vysoké vývozné čísla sa hlavne prejavili v silnejšom taiwanskom dolári. Najväčšími exportnými produktmi zostali stroje a strojné zariadenia, elektrické zariadenia a náhradné diely, zvukové nahrávače a reproduktory atď. Druhým najväčším boli základné kovy a výrobky s podielom 8,2%, nasledované výrobkami z plastov a gumy 6,7%. Minerálne produkty vzrástli najviac a to o 66% v roku 2021. Zbrane a strelivo sa umiestnilo na druhom mieste nárast o 50% a na treťom mieste v raste sa umiestnili základné kovy nárast o 44%.

2. Dovoz

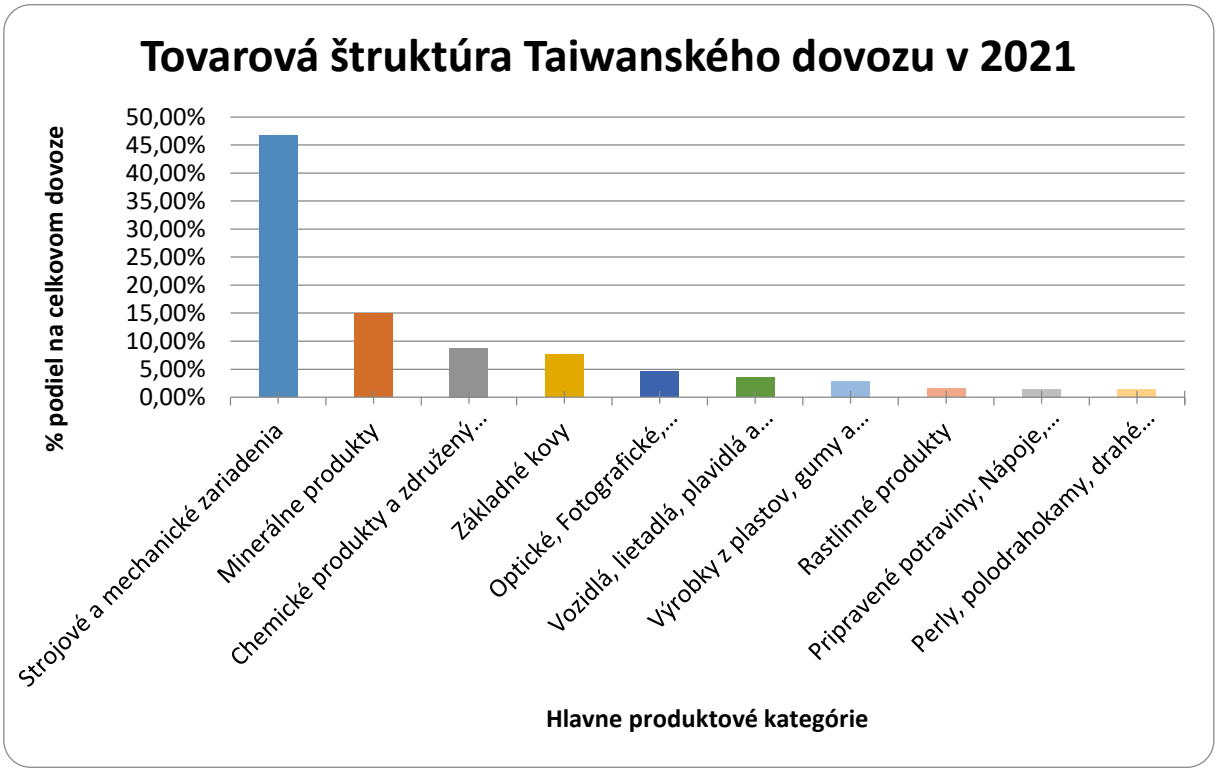
Dovoz tovarov dosiahol v roku 2021 hodnotu 381,5 mld. USD, čo predstavuje nárast v porovnaní s minulým obdobím o viac ako 33,32%. Strojové a mechanické zariadenia, elektrické zariadenia a ich časti, zvukové záznamníky a reproduktory atď. predstavovali 46,7% z celkového dovozu v roku 2021, po ktorom nasledovali minerálne výrobky (15%) a chemické výrobky (8,8%). Minerálne produkty mali najvyšší rast v porovnaní s minuloročným vývozom (nárast o 69%). Základné kovy rástli o 48,8% a umiestnili sa na druhom mieste, po ktorom nasledovali perly, polodrahokamy, drahé kovy a výrobky z nich (nárast o 34,4%).

Obrázok 9: *Tovarová štruktúra Taiwanského vývozu v 2021*

Zdroj: The Bureau of Foreign Trade, MOEA

Obrázok 10: *Tovarová štruktúra Taiwanského dovozu v 2021*

Zdroj: The Bureau of Foreign Trade, MOEA

d) Teritoriálna štruktúra zahraničného obchodu vývoz/dovoz

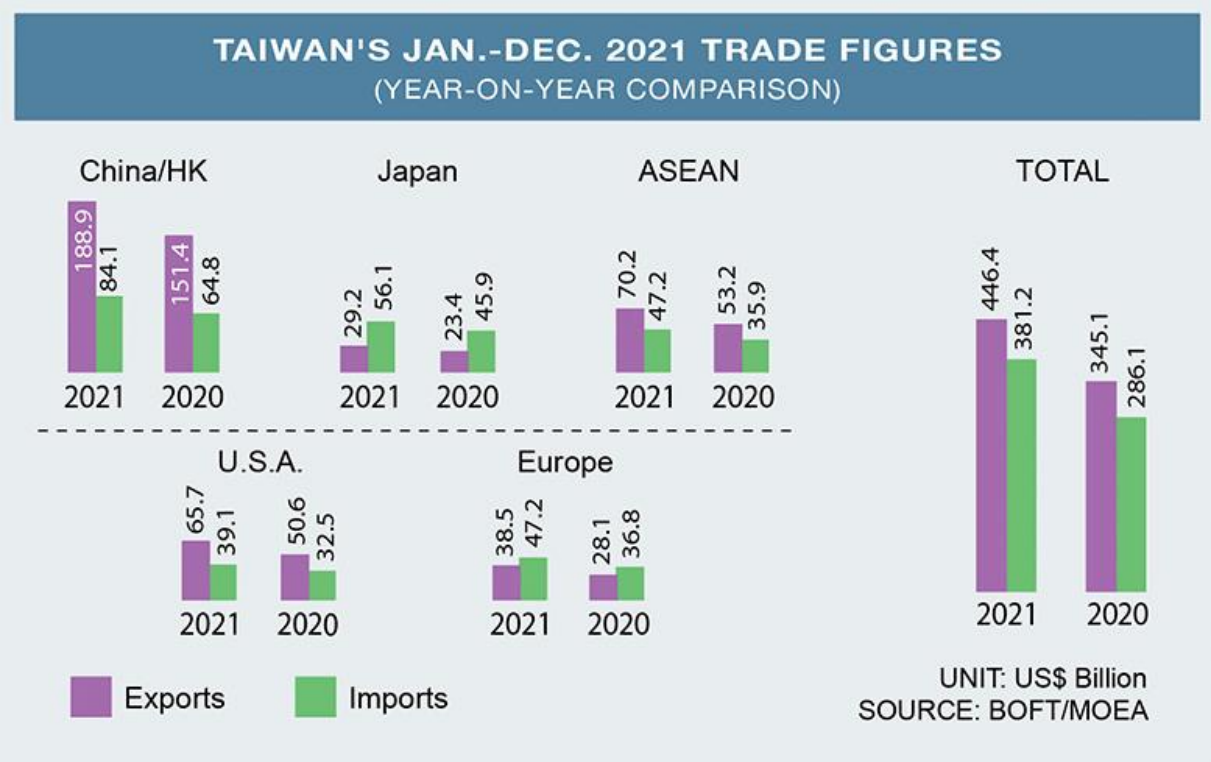
1. Vývoz

Čína (vrátane Hongkongu) zostala najväčším vývozným partnerom Taiwanu. V roku 2021 zostalo 5 najlepších destinácií vývozu Taiwanu rovnakých ako v roku 2020. Čína (vrátane Hongkongu) dosiahla 42% z celkového objemu odosielaných zásielok Taiwanu, nasledovaných ASEAN 15,7%, USA 14,7%, EÚ 7,1% a Japonsko 6,5%. Vývoz do krajín V4 predstavoval v roku 2021 niečo malo cez 0,6% celkového vývozu Taiwanu. Vývoz hlavných obchodných partnerov v roku 2021 vykázal rastúci trend. Vývoz do Číny (vrátane Hongkongu) vzrástol o 24,8% v porovnaní s predchádzajúcim rokom. Vývoz do EÚ-27 vzrástol nevýraznejšie a to o 39%. Vývoz do ASEAN krajín sa zvýšil o 32%. Taktiež rast vo vývoze zaznamenalo USA, a to o 30% v porovnaní s rokom 2020. Vývoz do Japonska vzrástol o 25% a do krajín V4 o 26%.

2. Dovoz

Poradie v roku 2021 bolo nasledovné: Čína (vrátane Hongkongu) 22,1%, Japonsko 14,7%, ASEAN 12,4%, Spojené štáty 10,3%, EÚ 9,7% a V4 0,38%. Dovoz z Číny (vrátane Hongkongu) vykázal o 30% vyššiu hodnotu ako v predchádzajúcom roku. Dovoz zo zoskupenia ASEAN vzrástol o 31,5%. Dovoz z EÚ sa zvýšil o 27,3% a z USA o 20,4% a dovoz z krajín V4 zrástol o 14,4%.

Obrázok 11: Zahraničný obchod TW 1.- 12. / 2021

Zdroj: Bureau of Foreign Trade Taiwan

e) Vývoj zahraničného obchodu SR a TW za posledných päť rokov (vývoz/dovoz)

Taiwan patrí medzi **významných zahraničnoobchodných partnerov Slovenskej republiky**. Dlhodobo vo vzájomnom obchode vykazuje SR prebytok dovozu z Taiwanu nad slovenským vývozom, čím sa však vzájomná obchodná spolupráca nevymyká z rámca charakteru vzťahov, ktoré má SR, resp. i celá EÚ s krajinami juhovýchodnej Ázie. Chronický deficit vyplýva z parametrov globálnej deľby práce a spotrebiteľských preferencií.

Obrázok 12: Zahraničný obchod SR 2020/ 2021

(mil. €)	2020	2021	zmena
vývoz	75 916,2	88 231,6	16,2 %
dovoz	72 599,7	86 430,7	19,1 %
bilancia	3 316,5	1 805,4	-1 511,1 mil. €

Zdroj: https://www.mhsr.sk/uploads/files/Sy9CX1iM.pdf

Tabuľka 10: Základná štatistika zahraničného obchodu SR – TW 2015 – 2021 v mil. euro

SR-TW	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021 (p)
Export	39,1	34,2	31,9	38,3	29,4	33,4	71,3
Import	574,1	539,7	473,8	454,5	407,7	352,5	475,5

(zdroj: štatistický úrad SR)

Medzi **hlavné exportné položky SR** patria stroje, mechanické nástroje a elektronické zariadenia, autá a dopravné prostriedky, optické, fotografické kinematografické nástroje a plastové výrobky. Z tovarového hľadiska vzrástol v roku 2021 vývoz osobných automobilov a iných motorových vozidiel konštruovaných hlavne na prepravu osôb o 1 376,7 mil. €, plochých valcovaných výrobkov zo železa alebo nelegovanej ocele, valcovaných za tepla o 884,5 mil. €, monitorov a projektorov, televíznych prijímačov o 607,1 mil. €, častí, súčastí a príslušenstva motorových vozidiel o 397,9 mil. €, plochých valcovaných výrobkov z ostatnej legovanej ocele o 395,6 mil. €, ropných olejov a olejov získaných z bitúmenových nerastov, iných ako surových o 363,3 mil. € a drôtov a káblov o 307,1 mil. €.[14]

Hlavné vývozné položky na Taiwan sa skladajú z nasledovných položiek: Strojové a mechanické zariadenia, elektrické zariadenia a ich časti, Zariadenia na záznam a reprodukciu zvuku, prístroje na záznam a reprodukciu televízneho obrazu/zvuku a ich časti a príslušenstvo, Plasty a výrobky z nich, Kaučuk a výrobky z neho, vozidlá, lietadlá, plavidlá a súvisiace dopravné zariadenia.

Dovoz SR

Z tovarového hľadiska vzrástol dovoz ropných plynov a ostatných plynných uhľovodíkov o 1 250,2 mil. €, ropných olejov a olejov získaných z bitúmenových nerastov, surových o 606,9 mil. €, častí a súčasti vysielacích prístrojov na rozhlasové alebo televízne vysielanie, rádiolokačných a rádiosondážnych prístrojov, rozhlasových prijímačov, monitorov a projektorov o 550 mil. €, železných rúd a koncentrátov, vrátane pražených pyritov o 496,2 mil. €, elektrických akumulátorov, vrátane ich separátorov o 357,4 mil. €, strojov na automatické spracovanie údajov a ich jednotiek o 324,4 drôtov a káblov o 322,7 mil. € a ropných olejov a olejov získaných z bitúmenových nerastov, iných ako surových o 314,7 mil. €.[15]

Medzi **hlavné dovozné položky z Taiwanu** na Slovenský trh patria: strojové a mechanické zariadenia; Elektrické zariadenia; Ich časti; zariadenia na záznam a reprodukciu zvuku, prístroje na záznam a reprodukciu televízneho obrazu a zvuku a ich časti a príslušenstvo. Plasty a výrobky z nich; Kaučuk a výrobky z neho, optické a fotografické prístroje a kovové výrobky. Vozidlá, lietadlá, plavidlá a súvisiace dopravné zariadenia. Najznámejšie taiwanské značky dovážajúce na Slovensko sú napr. HTC, Asus, Acer, D-link, AU-Optronics, Giant, Merida.

Saldo zahraničného obchodu za rok 2021 bolo aktívne vo výške 1 805,4 mil. eur, bolo tak o 1 511,1 mil. eur nižšie ako v roku 2020. Najvyššie aktívne saldo mala SR s Nemeckom (3 100,1 mil. €), Maďarskom (2 960,9 mil. €), Francúzskom (2 776,2 mil. €), Rakúskom (2 612,9 mil. €), Poľskom (2 574,2 mil. €), Spojeným kráľovstvom (2 379,3 mil. €), Českom (2 019,1 mil. €), Spojenými štátmi americkými (1 877,2 mil. €), Talianskom (1 240,6 mil. €) a Rumunskom (812,6 mil. €). Najväčšie pasívne saldo bolo s Kórejskou republikou (4 337,1 mil. €), Ruskou federáciou (4 222,6 mil. €), Vietnamom (3 909,4 mil. €), Čínou (3 890,7 mil. €), Malajziou (753,8 mil. €), Taiwanom (404,2 mil. €), Bangladéšom (304,6 mil. €) a Thajskom (263,7 mil. €).[16]

Príležitosti pre SR

Informačné a komunikačné technológie (ICT)

Taiwan má celosvetový podiel v ICT viac ako 90% v prvovýrobe (OEM) alebo originálnom dizajne (ODM). Tiež dominuje v dodávateľských reťazcoch pri polovodičových čipov. Nové existujúce možnosti spolupráce v IKT sú v:

- cloud computing

[14] https://www.mhsr.sk/uploads/files/Sy9CX1iM.pdf
[15] https://www.mhsr.sk/uploads/files/Sy9CX1iM.pdf
[16] https://www.mhsr.sk/uploads/files/Sy9CX1iM.pdf

- E-mobilita, (elektrické, vodíkové automobily)Internet vecí - IoT (Pokročilé možnosti pripojenia zariadení, systémov a služieb) - (advanced connectivity of devices, systems, and services)
- green IT
- telematika
- softvérové aplikácie na mobilných zariadeniach
- otvorené dáta / zdroje (open data/sources)

Životné prostredie a energetika

Taiwan je jeden z najhustejšie obývaných ostrovov sveta s obmedzenou úžitkovou plochou a pozemkami. Taiwanské úrady utratia približne 27,1 mil. USD ročne na boj proti znečisteniu pôdy a podzemných vôd. To by sa malo zdvojnásobiť v najbližších rokoch a počíta sa aj s investíciami zo strany súkromného sektora. Taiwan aktívne hľadá partnerov so skúsenosťami v oblasti životného prostredia. Ministerstvo životného prostredia (Environmental Protection Administration - EPA) sa zameriava na 5 hlavných oblastí:

- podpora udržateľnosti
- znižovanie uhlíkových emisií
- recyklácia
- odstránenie znečistenia
- podpora zdravého, udržateľného životného štýlu

Taiwan sa zaviazal znížiť emisie oxidu uhličitého do úrovne zaznamenanej v roku 2000 a to do roku 2025. Tento cieľ patrí medzi 5 politických pilierov Taiwanu. Program bude postupovať v dvoch úrovniach, ktoré zahŕňajú:

- rozvoj obnoviteľných zdrojov energie, vrátane inštalácie 3 GW pobrežných veterných elektrární
- rozvoj získavania energie z mora a prílivová energia

Taiwan posilní svoju kapacitu veterného výkonu z 530 MW až na 4,2 GW do roku 2030 v rámci plánu rozvoja energie z obnoviteľných zdrojov zo strany ministerstva hospodárstva. Očakáva sa, že tento program vytvorí zákazky pre taiwanských výrobcov v objeme 17 mld. USD.

Národný program pre morskú energiu je v súčasnosti vo fáze zriadenia pilotného programu. Príležitosti sú tu najmä:

- výrobe zelenej energie
- zariadeniach pre úschovu energie

Ďalšie príležitosti pre podporu energetického priemyslu sú v nasledovných oblastiach:

- fotovoltaika
- Light Emitting Diode (LED) osvetlenie
- veterné elektrárne (najmä off-shore)
- biomasa
- vodíkové a palivové články
- energetické komunikácie a informácie
- elektromobily

Vzhľadom na veľmi optimistické rozhodnutie vlády ukončiť výrobu jadrovej energie do roku 2025 je veľká pravdepodobnosť, že dovtedy nebudú schopní nahradiť chýbajúce zdroje obnoviteľnými zdrojmi. Preto je tu priestor aj pre **energiu z vodných elektrární**.

Doprava

Taiwanské úrady oznámili 12 prioritných verejných stavebných projektov s celkovým rozpočtom 103,4 mld. USD v najbližších 8 rokoch. Prioritou je do roku 2030 vybudovať ostrov s rýchlou a efektívnou dopravnou sieťou vrátane:

- nových liniek metra

- rozšírenia vysokorýchlostných železničných staníc
- zabezpečenia upgrade tradičných hlavných železničných tratí

Taipei City a Taichung pripravuje 6 projektov na rozšírenie a nové linky metra. K dispozícii sú tiež projekty pre:

- ľahké železničné projekty pre Taoyuan a Kaohsiung
- 3 nové stanice pre vysokorýchlostné železnice
- vylepšenia údržby signalizácie pre tradičné železnice

Príležitosti sú v oblastiach pre:

- consulting engineering
- signalizácia
- konštrukcie staníc
- diely pre koľajové vozidlá

Potenciál spolupráce je taktiež v oblasti high-tech a v nových odvetviach ako sú polovodiče, e-mobilita, inteligentné mestá, vesmírny priemysel, technológie blockchainu, a to tak na priemyselnej, výrobnej, ako aj vedecko-technickej a akademickej úrovni.

V. MARKETINGOVÁ STRATÉGIA

a) Obchodné zvyklosti v teritóriu

Obchodné kontakty je potrebné budovať dlhodobo a konzistentne. **Bez osobnej prítomnosti v teritóriu je prakticky nemožné dospieť ku kontraktu.** Pri osobných stretnutiach je veľmi dôležitá dochvíľnosť. Pred umiestnením tovaru na trh sa treba oboznámiť s miestnymi špecifickými požiadavkami na balenie a označenie tovaru (osobitne v prípade potravinových výrobkov), prípadne platnými normami, ktoré sa v niektorých prípadoch odlišujú od európskych. Je nevyhnutné **označiť tovar v miestnom jazyku – klasickej mandarínskej čínštine** – neodporúča sa využiť označenia vytvorené pre trh ČĽR v zjednodušenej čínštine. Európsky tovar je vnímaný pozitívne, **miestny trh má však vysoké kvalitatívne nároky**. V prípade vybraných produktov možno miestny trh označiť ako trh vo vývoji, keď je potrebné investovať čas i prostriedky do kultivácie spotrebiteľských návykov (napr. víno, syry a pod.).

Väčšina nových dovozcov vstupujúcich na taiwanský trh začínajú tým, že si nájdu **miestneho partnera, buď agenta, distribútora alebo obchodného zástupcu**. Agenti sú najčastejšie volená forma spolupráce používaná zahraničnými firmami, aby mali prvý záchytný bod na Taiwane. Majú väčšiu možnosť poskytovať informácie o lokálnom trhu, technické záležitosti s dovozom a predajom a nemajú jazykovú bariéru. **Licencie a franchising** sú tiež stále viac populárne.

Drvivá väčšina taiwanských firiem sú malé a stredné podniky. Sú veľmi aktívni v oblasti obchodu a výroby a ponúkajú veľký priestor pre potenciálnych obchodných partnerov.

b) Vyhodnotenie odbytových možností SR

Z pohľadu objemu vyvážaného tovaru na Taiwan možno konštatovať, že **potenciál miestneho trhu nie je zďaleka využitý** a analýza existujúceho dovozu zo SR by poskytla len veľmi skreslený pohľad na potenciál, ktorý taiwanský trh predstavuje, osobitne vzhľadom na ďalšiu možnú expanziu v regióne Juhovýchodnej Ázie. Najviac na Taiwan dovážanými komoditami sú: stroje a zariadenia, ropa a ďalšie minerálne produkty a chemikálie. Slovensko vyváža na Taiwan predovšetkým autá a dopravné prostriedky, náhradné diely pre automobily, kovové

výrobky, diódy, tranzistory a iné polovodičové zariadenia, vzduchotechniku, ložiská, elektrické transformátory, obuv, atď.

Vzhľadom na postavenie Taiwanu vo svetovej ekonomike ako technologickej mocnosti a naznačené parametre podnikateľského a investičného prostredia je možné identifikovať **priestor pre odbyt slovenských tovarov a služieb** – popri vyššie uvedených oblastiach existujúcej spolupráce – v nasledujúcich oblastiach:

- informačné a komunikačné technológie, spolupráca pri vývoji softvérových riešení,
- mikroelektronika a optoelektronika,
- biotechnológie a farmaceutika,
- nanotechnológie,
- energetika s dôrazom na obnoviteľné zdroje energie a energetickú efektívnosť,
- recyklácia a spracovanie odpadu, čistenie odpadových vôd,
- vzduchotechnika,
- potravinárske a poľnohospodárske technológie,
- potravinárske produkty (víno, likéry, mliečne a mäsové výrobky)
- dopravné systémy a riešenia,
- aktívny cestovný ruch.

c) Marketingová stratégia pri vývoze do teritória

Distribučné kanály sú na Taiwane v rukách miestnych spoločností, preto je odporúčaným postupom pri prieniku na trh **hľadanie miestneho partnera**, ktorý by pomohol prekonať kultúrne a iné bariéry, vyplývajúce zo špecifík lokálneho trhu. Prítomnosť na trhu je možné budovať bez kapitálovej účasti prostredníctvom **sprostredkovateľských metód formou nepriameho exportu, resp. prostredníctvom licenčného predaja** v tovarových skupinách, kde to je možné. Prvotnú **prezentáciu je vhodné zvoliť na jednom z veľtrhov**, resp. výstav organizovaných v krajine. Zoznam nájdete na stránke Taipei Trade Show. Využívať možnosti B2B podujatí, ktoré taiwanská strana každoročne organizuje ako napríklad Sourcing Taiwan.

Prienik na taiwanský trh je nevyhnutné **podporiť výraznou marketingovou kampaňou**, keďže spotrebiteľom chýba identifikačná a diferenciačná schopnosť voči slovenským produktom a sú zároveň zahltení reklamou. Partnerstvo s miestnymi distribučnými sieťami môže byť veľkým prínosom z tohto pohľadu. Pri rozhodnutí realizovať marketingovú komunikačnú kampaň samostatne sa odporúča využiť služby miestnej reklamnej agentúry.

Obvyklou dodacou podmienkou je **CIF (Cost Insurance and Freight)** vo zvolenom prístave na Taiwane (pre sever ostrova Keelung, pre juh Kaohsiung). Obvyklou platobnou metódou je potvrdený neodvolateľný dokumentárny akreditív. V prípade dôvery medzi partnermi je možné akceptovať aj dokumentárne inkaso. Neodporúča sa pristupovať na platbu zmenkou s dlhou dobou splatnosti.

d) Praktické informácie pre exportéra a importéra

Výhody pre slovenské firmy vyvážajúce na Taiwan:

- liberalizácia bankovníctva, poisťovníctva a cenných papierov
- offshore centrum pre čínsku menu - renminbi (RMB), čínske oficiálnou menou
- vysoká hladina spotrebiteľských príjmov
- vymožiteľnosť práva s komplexnou ochranou práv duševného vlastníctva (IPR)

Ďalšie podporné faktory taiwanského trhu:

- podľa správy 'Ease of Doing Business' Svetovej banky sa Taiwan umiestnil na 15. mieste zo všetkých krajín na svete
- podľa Transparecy International sa Taiwan umiestni na 29. mieste medzi krajinami s najnižšou korupciou

- najväčší svetový výrobca počítačových komponentov a polovodičov
- logistický hub pre ázijsko-pacifický región
- moderná infraštruktúra
- kvalifikovaná pracovná sila, dostatok kapitálu, vynikajúce schopnosti v oblasti inovácií, viac RMB vkladov než kdekoľvek inde okrem Hongkongu

Občania SR môžu využívať pri cestovaní do teritória výhody **90-dňového bezvízového styku**. Bližšie informácie poskytuje stránka Bureau for Consular Affairs.
Taiwan sa nachádza v zóne UTC +8, tzn. oproti SR je časový posun 7 hodín v zimnom čase SEČ a 6 hodín v letnom čase SEČ.

Slovenskí podnikatelia môžu pri cestách na Taiwan využívať služby **priameho leteckého spojenia z letiska Schwechat** pri Viedni, ktoré zabezpečujú taiwanské letecké spoločnosti China Airlines a EVA Airways. **Letecké spojenie z Bratislavy** zabezpečuje spoločnosť Fly Dubai a Emirates Airlines s prestupom v Dubaji. **Letecké spojenie z Košíc** zabezpečuje Turkish Airlines.

Pri cestách po Taiwane je možné využívať sieť verejnej dopravy, osobitne pri cestách do ekonomických centier krajiny (Kaohsiung, Taichung, Hsinchu a pod.) je najvhodnejším prostriedkom rýchlovlak THSR. Doprava taxislužbou je cenovo veľmi dostupná, rovnako ako požičovne áut. Ubytovacie kapacity sú na vysokej úrovni, na Taiwane pôsobia medzinárodné i miestne hotelové siete. Odporúča sa bývať v hoteloch vyššej kategórie, ktoré sú cenovo dostupnejšie ako v Európe. Kreditné karty vydané na Slovensku zväčša fungujú bez problémov, ale len vo väčších hoteloch. Zdravotné zabezpečenie je na vysokej úrovni, v krajine fungujúca zdravotná služba disponuje zväčša aj personálom hovoriacim anglicky. Odporúča sa zabezpečiť si pred cestou štandardné zdravotné poistenie. Za ošetrenie sa uhrádzajú poplatky v hotovosti. Očkovanie nie je povinné žiadne, odporúča sa očkovanie proti žltačke typu A a B, brušnému týfu, prípadne japonskej encefalitíde. Bližšie informácie poskytne špecializované zdravotnícke zariadenie.

Pohotovostné čísla:	**Kontakt na zastúpenie SR na Taiwane:**
Požiarnici, záchranka **119** Polícia **110** Pomoc pre komunikáciu v anglickom jazyku **106** Hotline pre turistov **2717 3737**	Slovenský ekonomický a kultúrny úrad Taipei 333 Keelung Road, Section 1, 110 Taipei, Republic of China (Taiwan) ROC, Tel.: 00886 2 8780 3231 Fax: 00886 2 2723 5096 Mobil: 00886 912 204 427 (pohotovostný mobil) e-mail: seco.taipei@mzv.sk

Užitočné odkazy
Združenia a obchodné komory na Taiwane
Importers & Exporters Association of Taipei
Chinese International Economic Cooperation Association
Information Service Industry Association (CISA)
Introduction of Precision Instrument Development Center
Medical and Pharmaceutical Industry Technology and Development Center
Metal Industries Research Development Center
Photonics Industry & Technology Development Association
Railway Technology
Taipei Computer Association (TCA)
Taiwan Agriculture Information Center
Taiwan Aerospace Industry Association
Taiwan Association of Logistics Management (TALM)
Taiwan Association of Machinery Industry (TAMI)
Taiwan Bicycle Exporters' Association (TBEA)

Taiwan Casting Industry Association
Taiwan Chamber of Commerce
Taiwan Coffee Association
Taiwan Confectionery, Biscuit and Floury Food Industry Association
Taiwan Electrical And Electronic Manufacturers' Association (TEEMA)
Taiwan Environmental Engineering Association (TEEA)
Taiwan Gift & Houseware Exporters Association (TGHEA)
Taiwan Hand Tool Manufacturers' Association
Taiwan Instruments Commercial Association (only in Chinese)
Taiwan Medical and Biotech Industry Association (TMIA)
Taiwan Plastics Industry Association (TPIA)
Taiwan Semiconductor Industry Association
Taiwan Textile Federation (TTF)
Taiwan Toy Manufacturers Association
Taiwan Transportation Vehicle Manufacturers Association (TTVMA)
Taiwan Sporting Goods Manufacturers Association
Taiwan Steel Wire & Wire Rope Industries Association (only in Chinese)
Taiwan Visitors Association

Zahraničné obchodné komory
American Chamber of Commerce in Taipei
Australia Commerce and Industry Office
Austrian Commercial Office
British Trade & Cultural Office
Canadian Trade Office in Taipei
Commercial Office of Peru in Taipei
European Chamber of Commerce in Taipei
Institut Français Mission économique
Netherlands Trade & Investment Office
Swedish Trade Council, Taipei
Trade Office of Swiss Industries
Thailand Tourism Division, Taipei Office

Všeobecné a obchodné informácie
Start Business in Taiwan, Info Taiwan, Invest Taiwan
PWC – Doing Business in Taiwan, Comerce Industrial Services Portal
Business Express, Taiwan Trade, Taiwan Trade Shows
Center for Disease Control
Central Weather Bureau
Chinese Products Promotion Center
Council for Economic Planning and Development
Directorate General of Customs
GlobalListing, Industrial Development Bureau
Industrial Technology Research Institute (ITRI)
Institute for Information Industry (in Chinese)
Kaohsiung Importers & Exporters Chamber of Commerce (in Chinese)
Ministry of Economic Affairs , National Development Council
National Science Council
Taiwan External Trade Development Council (TAITRA)
Taiwan Institute of Economic Research (only in Chinese)
Taiwan Trade , Tourism Bureau
TransWorld Trade Net, Directorate General of Budget, Accounting and Statistics

Dátum: 31.05.2022

Slovenský ekonomický a kultúrny úrad v Taipei: www.mzv.sk/taipei, seco.taipei@mzv.sk